

RAPPORTAGE ONDERZOEK SPORTVOORZIENINGEN

INHOUDSOPGAVE

1. Samenvatting	3
2. Inleiding	4
3. Onderzoeksvragen-onderzoekopzet-gehanteerd normenkader.....	5
3.1 Onderzoeksvragen	5
3.2 Gehanteerd normenkader.....	5
4. Sturing en verantwoording sportbeleid	6
4.1 Sportbegroting	6
4.2 Sturen op doelen.....	8
4.3 Sturen op middelen.....	10
4.4 Contractbeheer	10
5. Exploitatie en beheer sportaccommodaties.....	11
5.1 Tariefstelling.....	11
5.2 Eigendom	12
5.3 Exploitatie- en beheer.....	13
5.4 Overig.....	14
6. Financiële ondersteuning van sport(verenigingen)	15
6.1 Directe subsidies	15
6.2 Indirecte subsidies	16
6.3 Dekkingspercentage sportaccommodaties.....	16
7. Conclusies	18
8. Aanbevelingen *	20
9. Technisch wederhoor.....	21
10. Bijlagen	40
10.1 Normenkader (toelichting) en deelvragen.....	40
10.2 Namenlijst geïnterviewde personen	42
10.3 Overzicht sportaccommodaties	43
10.4 Lijst van sportverenigingen die gebruikmaken van accommodaties.....	45
10.5 Tarievenregeling Buitensportaccommodaties	46

1. Samenvatting

Haren scoort in velerlei opzicht als het gaat om gezondheid, de mate van bewegen, de waardering voor de publieke ruimte en sociale samenhang (heel) goed ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Met betrekking tot Sportbeleid beperkt de inzet van de gemeente zich hoofdzakelijk tot het aanbieden van sportaccommodaties. Daar is in de afgelopen jaren fors in geïnvesteerd, zodoende is het achterstallig onderhoud bij met name de binnensportaccommodaties weggewerkt en zijn de accommodaties goed geoutilleerd.

Bij beschouwing van de sportbegroting van 2017 gaat het om totale lasten van ongeveer € 1,2 miljoen. Daar staan baten tegenover, waardoor het negatieve saldo voor sport en bewegen uitkomt op ruim 1 miljoen. Circa 90% van de begroting heeft betrekking op de instandhouding en exploitatie van de sportaccommodaties. Per hoofd van de bevolking betaalt Haren ruim € 51. Dat is minder dan vergelijkbare gemeenten die tussen de € 60 en € 70 per inwoner op jaarbasis uitgeven. Het dekkingspercentage van de kosten voor de binnensport is 28% en dat van de buitensport is 16%. Dat betekent dat Haren in de vorm van indirecte subsidies naar verhouding meer bijdraagt aan de buitensport dan aan de binnensport. Indien echter gekeken wordt naar de bijdrage per lid van de gebruikmakende verenigingen ontstaat een geheel ander beeld. Per lid van de buitensportverenigingen bedraagt de bijdrage van de gemeente € 104 en per lid van de binnensportverenigingen bedraagt de gemeentelijke bijdrage € 462. Dat verschil vloeit met name voort uit de aard van de accommodaties. Zowel de kapitaallasten als de exploitatielasten voor de binnensportaccommodaties worden momenteel niet op een correcte wijze aan de kostendragers (onderwijs en sport) toegerekend. De invloed hiervan op de cijfers is niet bekend maar zal in grote lijn de conclusies uit het onderzoek niet veranderen. De subsidiebijdrage aan het in stand houden van het zwembad Scharlakenhof bedraagt nog geen € 7 per inwoner van de gemeente.

De meest recente sportnota die door de raad is vastgesteld, bestrijkt de periode 2012-2015 en is een kadernota sport en bewegen. Er is momenteel geen actueel vastgesteld beleid voor sport. Ook zijn de in de sportnota toegezegde uitvoeringsplannen er niet gekomen. De beleidsdoelen zoals opgenomen in deze kadernota en in de meest recente begroting over 2018 zijn globaal en niet smart gemaakt. Sturing op doelen en monitoring van doelen ontbreekt. De wijze van werken is niet bedrijfsmatig (niet proactief, geen kengetallen).

De raad ontvangt geen gestructureerde informatie over de uitvoering en resultaten van het sportbeleid, waardoor er nauwelijks gestuurd kan worden op de inzet van middelen voor sport.

2. Inleiding

Dit rapport geeft het onderzoek weer dat de rekenkamer heeft uitgevoerd naar de kosten die gemoeid zijn met de uitvoering van het gemeentelijk sportbeleid. Na deze samenvatting wordt in de inleiding het doel van het onderzoek toegelicht en in hoofdstuk 3 de onderzoeksvragen en het gehanteerde normenkader uitgewerkt. In hoofdstuk 4 wordt ingegaan op sturing en verantwoording van de uitvoering van het sportbeleid, waarbij nader ingegaan wordt op de sportbegroting 2017. In hoofdstuk 6 staat de exploitatie en het beheer van de sportaccommodaties centraal en in hoofdstuk 7 wordt de financiële ondersteuning van verenigingen in termen van directe en indirecte subsidies nader beschouwd. Afsluitend worden in de hoofdstukken 7 en 8 de conclusies die de rekenkamer trekt en de aanbevelingen die de rekenkamer doet weergegeven. Hoofdstuk 9 is bestemd voor wederhoor en de reactie daarop. De bijlagen zijn in hoofdstuk 10 toegevoegd.

De meest recente sportnota (2012-2015) is al over ruim het einde van haar looptijd heen. Er is dus ruimte om opnieuw richting te geven aan de wijze waarop de gemeente sportbeoefening wil stimuleren en faciliteren. Tegelijkertijd staat de gemeente voor te realiseren bezuinigingen om financieel weer sterker te worden. Enkele fracties in de raad hebben aangegeven geen of onvoldoende inzicht te hebben in de wijze waarop de middelen voor sport worden aangewend en op basis van welke afwegingen de middelen worden verdeeld. Ook hebben zij aangegeven in onvoldoende mate zicht te hebben op de gemeentelijke kosten per vereniging en per aangesloten lid van die verenigingen. Hierdoor zijn er gevoelens dat de raad te weinig zijn rol bij beleidsvorming en –monitoring kan invullen.

Verantwoording keuze van het onderwerp

De rekenkamer beoogt haar doelstellingen en missie te realiseren door middel van het uitvoeren van onderzoeken. In het protocol van de rekenkamer zijn de selectiecriteria omschreven om te komen tot een keuze van onderzoeksonderwerpen. Bij de selectie van het onderzoek naar de kosten van sport hebben de navolgende selectiecriteria sterk meegewogen.

Er is een duidelijk *financieel belang* dat met het onderwerp samenhangt, zeker nu de gemeente de broekriem moet aanhalen. Het gaat voor Haren om substantiële bedragen. Veel burgers in de gemeente Haren maken op één of andere wijze gebruik van sportvoorzieningen en doen mee aan sportevenementen. Er is ook nadrukkelijk een *maatschappelijk belang* bij sportbeoefening. Sporten heeft naast de sportieve uitdaging ook een sociale functie en vergroot de onderlinge cohesie en daarnaast draagt het bij aan een gezonde manier van leven. Verder verwachten wij dat met het inzichtelijk maken van de geldstromen voor de sport in de toekomst door raad en college bewuster keuzes gemaakt kunnen worden en op die manier kan het beleid in de toekomst doelmatiger en effectiever zijn.

Doel van het onderzoek

Het doel van het onderzoek is om inzichtelijk te maken welke kosten er gemoeid zijn met het gemeentelijk sportbeleid, op welke wijze en op basis van welke afwegingen deze middelen verdeeld worden over de soorten sportbeoefening en wat de kosten zijn per inwoner of sporter.

3. Onderzoeksvragen-onderzoekopzet-gehanteerd normenkader

3.1 Onderzoeksvragen

In het onderzoek staat de volgende vraagstelling centraal:

Wat zijn de totale kosten (periode 2012-2017) van het ondersteunen van sportbeoefening, op welke wijze worden deze middelen verdeeld over de verschillende accommodaties, verenigingen, activiteiten en vormen van sport en in hoeverre draagt dit bij aan de realisatie van de beoogde beleidsdoelstellingen?

Deze vraag is in deelvragen nader uitgewerkt en in de bijlage (10.1) te vinden.

Afbakening van het onderzoek

Het onderzoek richt zich op kosten en subsidiestromen die samenhangen met de instandhouding van voorzieningen, het faciliteren van sportverenigingen en sportbeoefening en het organiseren van sportevenementen. Ook zal de inzet op sportstimulering via het onderwijs in het onderzoek betrokken worden.

Oorspronkelijk wilde de rekenkamer het onderzoek conform de jaarplanning starten in maart 2017. Dit bleek echter onmogelijk als gevolg van het niet beschikbaar zijn van essentiële ambtelijke gesprekspartners. De planning is vervolgens in overleg met het ambtelijk apparaat aangepast aan de mogelijkheden van de organisatie. De kosten voor de gemeentelijke sportinfrastructuur zijn ontleend aan de gemeentelijke begroting en de taakveldenbegroting 2017. Er heeft een analyse van de begrotingen en het gemeentelijk tarievenstelsel plaatsgevonden. Voor wat betreft de kosten wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de kapitaalslasten en de kosten van onderhoud en beheer. De inkomsten voor sport bestaan met name uit huuropbrengsten en in de sporthal en sportzaal beperkte horeca-inkomsten. Daarnaast hebben er een aantal gesprekken met ambtelijke medewerkers (zie bijlage) plaatsgevonden. Verder is er informatie ingewonnen bij het Huis van de Sport in Groningen.

3.2 Gehanteerd normenkader

In dit rekenkameronderzoek hanteren we een normenkader dat gebaseerd is op de laatste beleidsnota sport om zo te komen tot een beoordeling van het beleidsproces in relatie tot de besteding van de middelen.

Het normenkader bestaat uit onderstaande vijf onderdelen:

- Beleidsontwikkeling
- Doeltreffendheid van beleid
- Besteding van middelen en doelmatigheid
- Sturing
- Toekomstbestendigheid van het beleid

In bijlage 10.1 is een uitgebreidere uitwerking van het normenkader opgenomen.

4. Sturing en verantwoording sportbeleid

4.1 Sportbegroting

De begroting voor sport bestaat uit verschillende onderdelen. In onderstaande tabel zijn de gemeentelijke lasten en baten (begroting 2017) opgenomen. Alle bedragen zijn inclusief kapitaalslasten en groot onderhoud voor zover voorzien. De personeelskosten zijn meegenomen voor zover ze betrekking hebben op de inzet van de sportcoach. Zijn ureninzet is opgenomen in de post "sportbeleid, -activering en -coach". De overige interne uren vanuit de ambtelijke organisatie, bijvoorbeeld onderhoud sportvelden, zijn niet meegenomen. De dotaties aan de voorzieningen die betrekking hebben op de sportaccommodaties staan vermeld in onderstaande tabel. De kapitaalslasten voor de gymzalen komen niet ten laste van de begroting sport, omdat deze in de eerste plaats bestemd zijn voor het (primaire) onderwijs.

(alle bedragen in euro's)	Kapitaal lasten	Exploitatie lasten	Totale lasten	Baten	Saldo	Dekking
Binnensportacc.						
Sporthal Scharlakenhof	165.992	131.000	296.992	87.500	- 209.492	29%
Gymzaal Oude Brinkweg	-	24.400	24.400	4.000	- 20.400	16%
Gymzaal De Bam	-	43.370	43.370	19.200	-24.170	44%
Gymzaal Het Buut	-	25.500	25.500	7.800	-17.700	30%
Gymzaal De Meet	-	23.600	23.600	7.800	-15.800	33%
Gymzaal De Groeneberg	-	26.100	26.100	4.200	-21.900	16%
Binnensportacc. algemeen		30.000	30.000		-30.000	
Totaal binnensportacc.	165.992	303.970	469.962	130.500	-339.462	28%
Zwembad Scharlakenhof	- € 432	138.393	137.961	2.000	-135.961	1%
Buitensportaccommodatie						
Sportpark De Koepel	47.987	33.720	81.707	26.063	-55.644	32%
Kleedgebouw ATC'75	3.214	-	3.214		-3.214	
Sportpark Harenerholt	58.768	22.800	81.568	13.500	-68.068	16%
Kleedgebouw vv Gorecht	2.778	-	2.778		-2.778	
Sportpark De Groenenberg	41.317	7.510	48.827	3.617	-45.210	7%
Buitensportacc. algemeen	57.500	-	57.500		-57.500	
Totaal buitensportacc.	205.572	64.030	269.602	43.180	-226.422	16%
Dotatie voorziening kunstgrasvelden		96.000	96.000		-96.000	
Dotatie voorziening onderhoud gebouwen		183.000	183.000	-	-183.000	
Totaal sportacc.	371.132	785.393	1.156.525	175.680	-980.845	15%
Sportbeleid, -activering en -coach		123.718	123.718	-	-123.718	
Totaal Sport	371.132	909.111	1.280.243	175.680	-1.104.563	14%

Het VO betaalt een vergoeding voor het gebruik van sportpark De Koepel van 27% van de totale kosten, volgens opgave van de gemeente. Dit zou neerkomen op een bedrag van ongeveer € 22.600. Indien gerekend wordt met de huur die de sportverenigingen voor het gebruik van de zeven velden dienen te betalen dan zouden de opbrengsten ruim € 4.500 hoger moeten zijn

De kapitaalslasten van de gymzalen komen volledig ten laste van de onderwijsbegroting. De verhuur van gymzalen vindt plaats wanneer het onderwijs geen gebruik maakt van deze accommodaties; het onderwijs heeft het primaat op het gebruik. De exploitatiekosten van deze gymzalen worden echter volledig aan sport toegerekend; het onderwijs wordt nu niet belast voor de exploitatielasten. In tweede instantie is ambtelijk aangegeven dat dit een ommissie is in het systeem en dat feitelijk zowel de kapitaalslasten als de exploitatiekosten naar rato van het gebruik toegerekend zouden moeten worden aan onderwijs en sport, conform besluit Begroting en Verantwoording (16 maart 2016).

Voor een deel zijn in het verleden investeringen in sportaccommodaties in één keer als lasten opgenomen. Dit leidt tot nihil afschrijvingen en vertekening van de jaarlijkse lasten. Het betreft vooral de op sportpark De Koepel gerealiseerde voorzieningen die verband houden met de verplaatsing van sportaccommodaties door de woningbouw in Harenerholt. Deze investeringen zijn betaald door GEM Haren Noord.

Ongeveer 90% van de begroting sport 2017 heeft betrekking op de instandhouding en exploitatie van de sportaccommodaties. Vanaf 2012 is er een voorziening Onderhoud Gebouwen. Hieruit wordt regulier groot onderhoud gefinancierd. De dotatie is stapsgewijs opgehoogd naar het benodigde structurele niveau. Vanaf 2015 wordt jaarlijks ongeveer € 500.000 aan deze voorziening toegevoegd. Van dit bedrag is € 183.000 ten behoeve van de instandhouding van de sportaccommodaties. Verder is er nog een jaarlijkse dotatie aan de voorziening "Vervanging Kunstgrasvelden"; deze dotatie bedraagt € 96.000. In de periode 2012-2016 is bijna € 2,2 miljoen geïnvesteerd in de sportaccommodaties en in 2017 nog voor ongeveer € 234.000 (voornamelijk kleedruimten GHHC).

De gemeente heeft twee borgstellingen verstrekt aan sportverenigingen. Er is een borgstelling van € 175.000 ten behoeve van totstandkoming clubhuis GHHC en een borgstelling van € 250.000 voor de nieuwbouw van een tennishal van Stichting Exploitatie Tennispark Haren. In beide gevallen gaat het om een 50% borgstelling van de totale bedragen, waarbij het Waarborgfonds voor de Sport borg staat voor de andere 50%. Aan de stichting exploitatie Zwembad Scharlakenhof is verder een lening verstrekt van ruim € 713.000; hierop wordt maandelijks conform de afspraken met de stichting op afgelost.

Voor de binnensportaccommodaties ontvangt de gemeente aan erfpacht, huur, horeca-inkomsten, e.d. € 130.500. Het dekkingspercentage voor de binnensport bedraagt 28% (exclusief kosten groot onderhoud). De dekking van de subsidiekosten voor het zwembad is nagenoeg nihil. Voor de buitensportaccommodaties zijn de totale inkomsten € 43.180 (waarvan ongeveer de helft van het VO) en het dekkingspercentage is 16% (exclusief groot onderhoud). Voor alle sportaccommodaties tezamen bedraagt het dekkingspercentage 15% waarbij wel rekening is gehouden met de dotaties in de twee onderhoudsvoorzieningen (groot onderhoud en toplaag kunstgras).

De dekking voor de kosten van binnensportaccommodaties is hoger dan die voor de buitensportaccommodaties. Dat betekent dat de gemeente relatief een grotere indirecte subsidie toekent aan de buitensporten dan aan de binnensporten. Indien deze cijfers gerelateerd worden aan de aantallen leden (in 2017 in totaal 3.817 leden) die aangesloten zijn bij de verenigingen die gebruikmaken van de sportaccommodaties dan ontstaat het navolgende beeld. In totaal zijn er 3.081 leden bij de sportverenigingen die gebruik maken van de buitensportaccommodaties. Dat betekent een bijdrage van de gemeente van ongeveer € 115 (exclusief groot onderhoud en exclusief vergoeding VO) per lid. Voor de binnensportaccommodaties (736 leden) bedraagt deze bijdrage per lid € 462 (exclusief groot onderhoud). Dit laatste geeft een enigszins vertekend beeld omdat naast de Harense sportverenigingen ook anderen gebruikmaken van de sportaccommodaties. Omdat de tarieven niet kostendekkend zijn worden deze dus ook indirect gesubsidieerd. De ledenaantallen (teldatum september 2017) zijn door de rekenkamer opgevraagd bij de betreffende sportverenigingen dan wel ontleend aan de opgave van

verenigingen op hun eigen website.

De indirecte subsidie voor de Harenerholt (hockey) is groter dan die voor de Koepel (voetbal en atletiek), ook als de vergoeding van het VO voor het gebruik van de sportvelden op De Koepel niet in beschouwing wordt genomen. Dit verschil zal vanaf 2018 groter worden, omdat vanaf dat moment afgeschreven zal gaan worden op de investering in het kleedgebouw op de Harenerholt. Dit blijft ook zo als er per aangesloten lid de toerekening wordt gemaakt. De inkomsten voor de gemeente uit de pacht/verhuur van de accommodaties moeten uiteindelijk door leden van de bespelende verenigingen worden opgebracht. De bijdrage per lid voor de voetbalverenigingen op De Koepel bedraagt aanzienlijk meer dan de bijdrage van leden van verenigingen die gebruik maken van andere accommodaties. De indirecte subsidie aan de (buiten- en binnensport) voorzieningen in Glimmen zijn hoger dan die in Haren.

Door de gemeente worden geen eisen gesteld of onderscheid gemaakt bij de subsidiering van buitensportaccommodaties of leden van verenigingen uit Haren komen of uit andere gemeenten. Bij de verhuur van de binnensportaccommodaties wordt hier door verschillende tarieven te hanteren voor interne georganiseerde verenigingen uit Haren en externe gebruikers wel onderscheid in gemaakt.

Het totale gemeentelijk saldo Sport voor 2017 bedraagt € 1.134.563. Per hoofd van de Harense bevolking (CBS, april 2017: 19.672 inwoners) komt dat neer op een bedrag van ruim € 57. Hiermee ligt Haren onder het landelijk gemiddelde en het gemiddelde van vergelijkbare gemeenten dat uitkomt op 60-70 euro per inwoner (Monitor sportuitgaven 2010-2017, december 2017). Voor een deel kan dit verklaard worden uit investeringen die niet geactiveerd zijn en dus niet tot jaarlijkse lasten leiden. Andere verklaringen zijn dat er geen budget beschikbaar is voor onder meer sportstimulering en dat de huidige vorm van exploitatie van het zwembad De Scharlakenhof (inzet veel vrijwilligers) lage gemeentelijke kosten met zich meebrengt.

4.2 Sturen op doelen

Het meest recente door de raad vastgestelde beleidsplan voor sport is de “Kadernota Sport en bewegen 2012-2015”. Formeel is er momenteel geen expliciet vigerend beleid voor sport. Er wordt in de praktijk van uitgegaan dat de kadernota nog altijd leidend is. Eén van de voornemens in de kadernota betreft het jaarlijks opstellen van uitvoeringsplannen. Hier is gedurende de beleidsperiode en ook de jaren daarna geen uitvoering aan gegeven.

In de kadernota is een aantal doelstellingen voor de beleidsuitvoering opgenomen.

1. Minimaal handhaven en op termijn vergroten van sportparticipatie

Van deze doelstelling kan niet worden vastgesteld of deze is behaald. In ieder geval zijn er (vanwege bezuinigingen) geen concrete acties in gang gezet om deze doelstelling te verwezenlijken. Er heeft tevens geen 0-meting plaatsgevonden en ook nu wordt niet gemeten wat de sportparticipatie is.

2. De nota geeft richting aan het accommodatie- en subsidiebeleid sport

Ten aanzien van het accommodatiebeleid kan gesteld worden dat met name de beoogde investeringen in de binnensportaccommodaties gerealiseerd zijn en dat daardoor de achterstand in onderhoud, die eerder was ontstaan, is weggewerkt. Wat betreft de buitensportaccommodaties is het voornemen meer lijn te brengen in de afspraken met sportverenigingen over onderhoud en beheer van de sportvelden. Dit is nog niet gerealiseerd. In het hoofdstuk 5 wordt daar uitvoeriger op ingegaan. Het subsidiebeleid sport is nauwelijks aan bod gekomen en ook niet uitgewerkt in concrete plannen als gevolg van de bezuinigingen die voor sport zijn ingevoerd. Voor sport stimulerende activiteiten worden geen gemeentelijke subsidies beschikbaar gesteld. De inzet van een sportcoach wordt volledig betaald uit een daarvoor aangevraagde rijkssubsidie (tot 2019).

3. Inzet op combinatiefunctie voor stimulering jeugd

Door de inzet van genoemde sportcoach (via Huis voor de Sport Groningen) vinden er jaarlijks

verscheidene activiteiten plaats voor de jeugd. De sportcoach werkt daarbij nauw samen met onderwijs en sportverenigingen. Een verantwoording van de activiteiten wordt jaarlijks opgesteld.

4. *Onderwijs, sport en welzijn met elkaar verbinden*

Het verbinden van onderwijs, sport en welzijn zou bereikt moeten worden door het inzetten van projectsubsidies. Deze subsidiemogelijkheden zijn er echter niet gekomen. Alleen via de inzet van de sportcoach is er enige verbinding tussen sport en onderwijs gerealiseerd.

Conclusie:

Van de in de kadernota gestelde doelen is slechts een beperkt aantal daadwerkelijk gerealiseerd. De belangrijkste oorzaak is dat er onvoldoende sturing en monitoring plaatsvindt op het terrein van sport (geen actueel sportbeleid, geen uitvoeringsplannen). Naast het gebrek aan sturing en monitoring is er bezuinigd op sportstimuleringsactiviteiten, waardoor er geen 'vrije middelen' waren om activiteiten te ontplooiën. Wel is de aantrekkelijkheid van de accommodaties verbeterd door de investeringen die gedaan zijn. Ook het in stand houden van zwembad het Scharlakenhof draagt bij aan het vergroten van de sportparticipatie.

Bovengenoemde ambities staan verwoord in de Kadernota Sport 2012-2015. Kijken we naar de begroting 2018 (beleidsplan Sociaal Domein 2017-2020) dan staan de volgende doelen en activiteiten verwoord.

Doelen:

- Deelname van een breed publiek, waaronder jongeren, bij culturele- en sportactiviteiten, waarbij initiatief van inwoners gestimuleerd wordt;
- Zo veel mogelijk inwoners van Haren gaan sporten en bewegen, met aandacht voor bewegen in de openbare ruimte.

Welke activiteiten gebeuren daarvoor:

- Wij verstrekken diverse meerjaren beschikkingen (subsidies) voor cultureel- en sport aanbod binnen onze gemeente;
- Aanbieden van laagdrempelig sportactiviteiten door de gemeentelijke sportcoach (combinatie functionaris) om beweging te stimuleren;
- Wij verzorgen (sportcoach) jaarlijks meerdere activiteiten verspreid door de gemeente om jeugd meer te laten bewegen;
- Wij ontwikkelen een nieuwe kadernota Sport waarin de nieuwe wetgeving aangaande btw in zal worden opgenomen
- Wij zullen een voorstel doen tot het behouden van een combinatiefunctionaris na 2019;
- Wij zorgen voor een kwalitatieve en kwantitatieve goede infrastructuur voor sportaccommodatie- en sportorganisatie.

Als indicator om resultaten van de inspanningen te meten is gesteld dat eind 2020 er 1% meer sportende kinderen ten opzichte van 2016 dienen te zijn. Een nulmeting is echter niet bekend.

In 2018 zal er een nieuwe kadernota sport gemaakt worden, zo blijkt uit de voorgenomen activiteiten voor 2018. Het is voor de raad dan zaak om invloed uit te oefenen en het ambitieniveau te bepalen. De doelen die in de begroting 2018 zijn geformuleerd, zijn niet smart en kunnen het best gekenschetst worden door: we blijven doen wat we deden. Het advies van de rekenkamer is om sport veel meer integraal onderdeel te laten zijn van het sociaal domein, sport als instrument in te zetten om maatschappelijke doelen (o.a. in het sociaal domein) te realiseren en als zodanig de middelen meer 'ontschot' in te zetten.

4.3 Sturen op middelen

Haren stuurt niet op basis van kengetallen. De begroting voor sport is inmiddels ingeperkt tot voornamelijk de kosten voor instandhouding en exploitatie van de accommodaties. Er is geen duidelijke visie of ambitie met betrekking tot sport. Sturing ontbreekt dan ook. Wel is met het opzetten van de voorziening groot onderhoud en de periodieke schouw van de accommodaties de beheersbaarheid van dit deel van de begroting versterkt. Bij het opstellen van de begroting wordt niet gestuurd op het realiseren van specifieke doelen. Het belangrijkste doel is het in stand houden van de voorzieningen en het genereren van een aanbod aan bestaande voorzieningen tegen een redelijk tarief. Dit tarief is vooral gebaseerd op de tarieven in het verleden (zie daarvoor hoofdstuk 5).

4.4 Contractbeheer

Voor het gebruik van de binnensportaccommodaties worden met de sportverenigingen en andere huurders geen contracten afgesloten (wel wordt er gewerkt met een gebruiksregeling). Binnengekomen reserveringen worden vastgelegd in het reserveringssysteem en een reserveringsbevestiging gestuurd naar de betreffende gebruiker. Aan de hand van de reserveringen vindt de facturering maandelijks plaats.

Met sportverenigingen die gebruikmaken van de buitensportaccommodaties worden wel contracten opgesteld. Er is momenteel nog (steeds) een diversiteit aan contracten. Zo zijn er huurovereenkomsten, erfpachtovereenkomsten en gebruikersovereenkomsten. Een gebruikersovereenkomst kan voor de ene sportvereniging anders luiden dan voor de andere sportvereniging. Dit maakt het beheer en naleven van de overeenkomsten onoverzichtelijk. Er is een contractbeheersysteem wat echter niet zo makkelijk toegankelijk is, waardoor er in de praktijk gebruikgemaakt wordt van een tweede systeem. Hierin worden echter niet de getekende contracten opgeslagen. Het valt de rekenkamer op dat de contracten die met gebruikers afgesloten worden, moeilijk door de ambtelijke organisatie te leveren zijn. Als rekenkamer hebben we enkele niet getekende exemplaren gekregen. Bij navraag kregen we één getekend exemplaar dat uit het archief gehaald werd en als voorbeeld (of bewijs) diende dat ze normaliter wel getekend worden. Wij hebben als rekenkamer de controle op juistheid, volledigheid en tijdigheid niet uitgevoerd. Dit is ook primair een verantwoordelijkheid van de accountant. Wat we wel kunnen concluderen is dat er blijkbaar niet actief gebruikgemaakt wordt van de getekende contracten bij de invulling van het contractbeheer.

5. Exploitatie en beheer sportaccommodaties

5.1 Tariefstelling

De raad heeft in oktober 1999 de Tarievenverordening Buitensportaccommodaties vastgesteld. De meest recente Tarievenregeling Buitensport (die de rekenkamer heeft kunnen vinden) is op 4 juli 2017 via CVDR (Centrale Voorziening Decentrale Regelgeving) gepubliceerd. Hierin staat onder andere: “Minimaal eens per vijf jaar toetst het college de tarieven aan de relevante markt en de verhouding met de binnensporttarieven en stelt zij de raad voor (indien daartoe aanleiding is) het tarief aan te passen.”

In het seizoen 2013 – 2014 is de verhoging van de buitensporttarieven verdubbeld (dus niet de huur werd verdubbeld, maar de jaarlijkse verhoging werd verdubbeld).

De ontwikkeling van de tarieven voor buitensportaccommodaties voetbal heeft zich in de afgelopen jaren als volgt ontwikkeld. De velden worden op jaarbasis verhuurd; dit in tegenstelling tot de verhuur van binnensportaccommodaties die per uur worden verhuurd.

Tariefontwikkeling buitensportaccommodaties 2005-2018

Seizoen	Tarief
2005 -2006	€ 930,00
2006-2007	€ 945,00
2007-2008	€ 958,00
2008-2009	€ 980,00
2009-2010	€ 1.017,00
2010-2011	€ 1.034,00
2011-2012	€ 1.052,00
2012-2013	€ 1.068,00
2013-2014	€ 1.189,00
2014-2015	€ 1.206,00
2015-2016	€ 1.206,00
2016-2017	€ 1.212,00
2017-2018	€ 1.233,00

Opmerkingen bij tabel tariefontwikkeling.

- In 2010 is door het College besloten om het tarief voor een kunstgrasveld op hetzelfde niveau te houden als een natuurgrasveld.
- In het jaar 2013 is een extra verhoging toegepast i.v.m. een bezuinigingstaakstelling.
- Voor het seizoen 2015-2016 was de indexering voor de sportvelden 0,0%.

Indien de bovengenoemde tarieven voor de buitensport zouden worden omgerekend naar een fictief uurtarief, dan liggen de tarieven lager dan die voor de binnensport.

Anders dan bij buitensportaccommodaties, is er een *uurtarief* voor gebruik van binnensportaccommodaties. Hierbij wordt onderscheid gemaakt naar verhuur aan Harensse sportverenigingen en andere.

Huurtarieven (seizoen 2016-2017) per accommodatie voor Harensse sportverenigingen en ongeorganiseerde groepen en “externe” verhuur.

Accommodatie	Harensse sportverenigingen	“externe verhuur”
--------------	----------------------------	-------------------

Sporthal Scharlakenhof	€ 30,70	€ 58,95
Kleine zaal Scharlakenhof	€ 12,10	€ 22,00
De Bam	€ 14,40	€ 21,45
Oude Brinkweg	€ 12,20	€ 18,25
De Meet	€ 8,15	€ 15,50
Het Buut	€ 8,15	€ 15,50
De Groenberg	€ 8,15	€ 15,50

Het college heeft aangegeven in 2019 te toetsen of de tarieven voor buitensportverenigingen en binnensportverenigingen gelijke tred houden. Wat van belang is bij een dergelijke toetsing, is dat bij de vergelijking tussen binnen- en buitensportverenigingen rekening gehouden wordt met de verschillende omstandigheden. Immers de buitensportverenigingen hebben de mogelijkheid om:

- Extra inkomsten te genereren door het exploiteren van de kantine;
- Als hoofdhuurder van de accommodatie de velden onder te verhuren aan andere gebruikers;
- De bespelingsfrequentie van de velden te verhogen door het gebruik van kunstgrasvelden, die voor hetzelfde tarief afgenomen worden als de grasvelden.

Aan de stichting exploitatie Zwembad Scharlakenhof heeft de gemeente een lening verstrekt van € 0,7 miljoen en er wordt jaarlijks een exploitatiesubsidie verstrekt aan deze stichting. Er zijn geen voorwaarden aan de stichting gesteld door de gemeente aan tariefstelling voor individuele zwemmers of verenigingen/organisaties die gebruikmaken van het zwembad.

5.2 Eigendom

De rekenkamer Haren heeft in 2015 een onderzoek gedaan naar het gemeentelijk maatschappelijk vastgoed. Ten opzichte van 2015 is er in eigendomsverhoudingen weinig tot niets veranderd, terwijl dit indertijd wel de bedoeling was. Wel heeft de gemeente geïnvesteerd in de sportaccommodaties door het achterstallig onderhoud van diverse accommodaties aan te pakken; het gaat dan met name om de gymzalen. Voor de komende jaren is er geen groot onderhoud aan sportaccommodaties gepland.

Een totaaloverzicht van het gemeentelijk maatschappelijk vastgoed voor sport is te vinden in bijlage 10.3 Resumerend gaat het om deze objecten (drie veldencomplexen (sportparken) met zes kleed- en materiaalgebouwen, een multifunctionele buitensportaccommodatie, een sport- en evenemententerrein, een sporthal en vijf spel- en gymzalen) en drie situaties, waarbij sprake is van in erfpacht uitgegeven grond of gebouwen.

- De sportparken hebben vaste bespelers (voetbal- en hockeyverenigingen). Tussen 1 april en 1 oktober worden de sportvelden ook gebruikt voor het bewegingsonderwijs van scholen. Dit betreft een wettelijke verplichting. Incidenteel gebruik door derden wordt (met instemming van de gemeente als eigenaar) door de verenigingen via onderverhuur geregeld. De kleedkamergebouwen worden voor wat betreft het dagelijks gebruik (openstelling, schoonmaak) beheerd door de verenigingen.

- De sportcomplexen omvatten in totaal 14 velden.
 - De Koepel: 4 grasvelden, 2 kunstgrasvelden en 1 kunstgras trainingsveld (telt tariefmatig als 0,5 veld); de velden worden bespeeld door twee voetbalverenigingen, een zaterdag- en een zondagvereniging. Ten behoeve van ATC'75 is er grasbaan van 400m en een kunststofbaan van 100m; deze worden geteld als 0,5 veld.
 - Harener Holt: 1 kunstgras waterveld, 2 kunstgras zandvelden, 1 kunstgras semi-waterveld. De velden worden bespeeld door één hockeyvereniging.
 - Sportpark Glimmen: 1 kunstgrasveld, 2 grasvelden, alle bespeeld door één voetbalvereniging.
- Het gebruik van spel- en gymzalen en sporthal wordt per schoolseizoen toegekend aan de scholen, verenigingen en gebruiksgroepen, hoofdzakelijk op basis van continuering van bestaande locatie/tijdclaims. Het gebruik door de scholen is leidend voor de beschikbaarheid voor verenigingen en andere gebruiksgroepen. Harener verenigingen en gebruiksgroepen hebben verder voorrang boven gebruikers van buiten de gemeente.

Twee accommodaties (sporthal en zwembad, voorheen één complex) zijn nadat de private partij (Optisport) die de exploitatie verzorgde, zich terugtrok, weer in beheer teruggedaan naar de gemeente. De exploitatie van de sporthal is in handen van de gemeente gebleven. De functie van het zwembad is gehandhaafd door de exploitatie in handen te geven van een private stichting, die deze exploitatie verzorgt met hoofdzakelijk vrijwilligers. Hier liggen (door de gemeente afgewogen) risico's ten aanzien van de verantwoordelijkheden voor de kwaliteit van het onderhoud van het pand, in combinatie met de naleving van de vastgelegde afspraken. In de begroting 2018 wordt het risico dat de gemeente loopt bijgesteld in positieve zin (weerstandsvormen verlaagd), op de lening van 0,7 miljoen is ingelost. De restschuld bedraagt per 1 januari 2018 € 545.00.

5.3 Exploitatie- en beheer

In de beleidsnota sport 2012 -2015 worden verschillende doelen geformuleerd die de gemeente Haren nastreeft. Voor wat betreft het beheer en het onderhoud van buitensportaccommodaties wordt het volgende nagestreefd:

“Streven naar uniformiteit van onderhoudsafspraken en gebruik van velden buitensport en een eenduidig tarievenstelsel”.

Daartoe zal, zo is het voornemen, een uitvoeringsplan opgesteld worden en toegewerkt worden naar:

- Een gelijke beheersvorm;
- Een gelijke onderhoudsconstructie;
- Het stimuleren van zelfwerkzaamheid van verenigingen.

Uit de gevoerde gesprekken en uit de documenten wordt duidelijk dat er nog steeds sprake is van een grote verscheidenheid in situaties met betrekking tot accommodaties als het gaat om eigendom, beheer en onderhoud. Veelal zijn de situaties historisch gegroeid. Met het voornoemde streven wil de gemeente meer eenduidigheid aanbrengen. Tot dusverre is er geen uitvoeringsplan opgesteld zoals de intentie was. Wel zijn de beheertaken voor sportpark de Koepel uitgewerkt. Dit is tot op detailniveau in kaart gebracht en wordt door de geïnterviewden gezien als een voorbeeld voor de werkwijze die de gemeente wil hanteren bij de overige buitensportaccommodaties.

Ook zijn de beheervormen verschillend. Er zijn enkele verenigingen die speciaal voor de exploitatie en beheer van de accommodatie een stichting hebben opgericht (onder andere Stichting Onderhoud de Harener Holt, Stichting Exploitatie Tennispark Haren SETH).

Bij de vraag naar voornaamste reden waarom genoemd streven niet actief opgepakt is, wordt verwezen naar het zogenaamde ‘Sportbesluit’. Uit Europese jurisprudentie blijkt dat Nederland de btw-sportvrijstelling te beperkt toepast. De btw-sportvrijstelling geldt op dit moment alleen voor niet-winstbeogende sportverenigingen. Volgens het Europese Hof van Justitie geldt de btw-sportvrijstelling echter voor alle sportdiensten die worden verleend door organisaties die geen winst beogen. De genoemde verruiming zal in 2019 ingaan, zo heeft het kabinet op 3 november 2017 aangekondigd.¹

5.4 Overig

De raad heeft een kaderstellende en controlerende rol ten aanzien van (het gebruik van) sportaccommodaties in relatie tot het sportbeleid. Daartoe zou de raad periodiek moeten toetsen op doeltreffendheid en doelmatigheid van de inzet van middelen. Wij constateren dat de informatie die de raad ontvangt, hetzij in het kader van de planning & control- cyclus, dan wel op basis van andere afspraken, deze toetsing niet mogelijk maakt. Hiervoor noodzakelijke informatie (bijvoorbeeld over gebruik, (onder)bezetting, kosten, contractafspraken, aantallen sporters, gebruikerstevredenheid en kosten per sporter of gebruiksduur) wordt niet systematisch aan de raad verstrekt en er zijn geen prestatie-indicatoren. De raad heeft over de informatievoorziening ook geen afspraken met het college gemaakt. Dat is wel wenselijk om als raad zicht te houden op de bestedingen en de doeltreffendheid daarvan, trends waar te kunnen nemen en te kunnen bijsturen wanneer wenselijk. De raad zal zich wel moeten beperken tot de beleidsvraagstukken en de kaders voor de uitvoering, het college is primair verantwoordelijk voor de uitvoering van de dienstverlening. De kaders voor de uitvoering ontbreken echter ook grotendeels.

Wat verder opvalt is dat er verschillende categorieën gebruikers van de binnensportaccommodaties zijn, die verschillende prijzen (tarieven) voor het gebruik moeten betalen. Er worden “interne en externe” tarieven gehanteerd. Tijdens het onderzoek is niet duidelijk geworden op welke wijze de controle hierop plaatsvindt, buiten de marginale toetsing die een accountant uitvoert. Sporters die in een andere gemeente wonen, kunnen tegen dezelfde voorwaarden als sporters uit Haren gebruik maken van door de gemeente gefinancierde accommodaties indien zij lid zijn van een Harense sportvereniging. Terwijl Harense bewoners die geen lid zijn van een sportvereniging en wel gebruik willen maken van een binnensportaccommodatie het “externe” tarief betalen.

Beheer, onderhoud en exploitatie van de sportaccommodaties vereisen een bedrijfsmatige aanpak. Van zowel de gemeente als exploitant als ook van de particuliere beheerders in de vorm van daartoe in het leven geroepen beheerstichtingen. Voor de ‘eigen gemeentelijke sportorganisatie’ wordt in Haren niet op basis van een ‘businessplan’ gewerkt. Dat bemoeilijkt het kunnen oordelen over het behalen van doelstellingen. Zinvol toezicht door de raad en het meten van prestaties is door het ontbreken van dergelijke doelstellingen en verantwoordingsgegevens (ook niet van de beheersstichtingen) niet mogelijk.

Daar komt bij dat jaarrekeningen van private beheerstichtingen, die verantwoording dienen af te leggen aan de gemeente, in veel gevallen pas na enige tijd worden opgesteld en daardoor eigenlijk alleen maar dienst kunnen doen als achteruitkijkspiegel. Een essentieel punt is ook de disbalans in verantwoordelijkheid. Het risico van beheerstichtingen ligt bij de gemeente en het profijt van de beheerorganisatie ligt bij de verenigingen en gebruikers. Uitgaven, tegenvallers en andere lasten komen veelal voor rekening van de gemeente, terwijl inkomsten deels voor de eigen accommodatie mogen worden aangewend en niet volledig behoeven te worden verantwoord.

¹Een verruiming van de btw-sportvrijstelling heeft grote financiële gevolgen voor gemeenten en zogenoemde sportstichtingen die geen winst beogen. Gemeenten en sportstichtingen kunnen op dit moment de btw op de kosten (veelal 21%) nog verrekenen c.q. terugvragen op de btw-aangifte als zij gelegenheid geven tot sportbeoefening. Er is onder voorwaarden slechts 6% btw verschuldigd over de (lage) gebruiksvergoedingen die voor de terbeschikkingstelling van sportaccommodaties worden ontvangen. Per saldo ontstaat een btw-voordeel.

6. Financiële ondersteuning van sport(verenigingen)

Ondersteuning van de sport(verenigingen) vindt bij gemeenten traditioneel plaats door uitkering van subsidies voor vereniging specifieke taken. Hierbij kan gedacht worden aan jeugdledensubsidie, subsidie voor deskundigheidsbevordering of investeringssubsidies voor accommodaties. Echter, het leeuwendeel (circa 90 procent) van de gemeentelijke ondersteuning van sport gaat via de accommodaties. Het onder de kostprijs aanbieden van deze sportaccommodaties is - al dan niet bewust - een belangrijk ondersteuningsinstrument voor een gemeente om de sport(vereniging) toegankelijk te houden en wordt ook wel indirecte subsidie genoemd.

6.1 Directe subsidies

Binnen de gemeente Haren is een groot aantal sportverenigingen actief (zie bijlage 6.4). Een deel van deze verenigingen maakt gebruik van accommodaties die de gemeente Haren beschikbaar stelt. Geen van de sportverenigingen ontvangt op enige wijze directe subsidie van de gemeente.

Binnen de gemeente Haren vinden jaarlijks een paar sportevenementen plaats, zoals de 4Mijl, de wielertocht Haren-Haren en de halve marathon van Haren. Deze evenementen worden door derden georganiseerd. De gemeente kent geen specifieke subsidie toe aan de organisatoren. Wel verleent de gemeente medewerking aan deze evenementen door het afgeven van benodigde vergunningen. De kosten hiervan komen ten laste van de organisator van het evenement. Ook faciliteert de gemeente sportevenementen door het inzetten van medewerkers van de gemeente. De kosten van deze inzet worden niet als zodanig geregistreerd en worden niet doorberekend aan de organisatoren van deze evenementen. Er is wel een budget voor de pre-race bijeenkomst op het gemeentehuis voor genodigden van de 4Mijl. Deze maakt echter geen onderdeel uit van de begroting Sport.

Het Rijk kent de zogenaamde “brede impuls combinatiefuncties”. Hiervoor stelt het Rijk een subsidie beschikbaar. De gemeente gebruikt deze middelen voor de inzet van een sportcoach (24 uur per week) via Huis voor de Sport Groningen. Het doel van deze inzet is “meer en anders bewegen” of wel het stimuleren van sport en bewegen. De sportcoach werkt samen met sportverenigingen, lokale ondernemers en scholen. De kosten voor de inzet van de sportcoach komen overeen met de rijksbijdrage. De gemeente zet dus geen eigen middelen in voor sportstimulering. De huidige regeling eindigt in 2018. (Ten tijde van het onderzoek was het nog onduidelijk of de regeling verlengd zou worden).

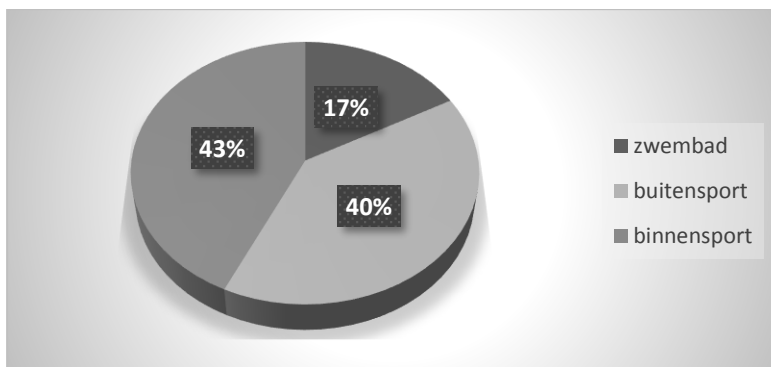
De sportcoach heeft in samenwerking met andere partijen (zoals Guyotschool en Sportdorp Glimmen) verschillende subsidieaanvragen ingediend voor de regeling Sportimpuls. Deze subsidies gaan direct naar Huis voor de Sport en worden besteed in afstemming met de betreffende aanvragers. De gemeente speelt hier geen rol in. In samenwerking met de gemeente en NOVO heeft de sportcoach subsidie aangevraagd voor het project Bewegen! Deze aanvraag maakt geen deel uit van Sport maar van Welzijn.

Jaarlijks wordt een exploitatiesubsidie van € 135.000 verstrekt aan de stichting exploitatie Zwembad Scharlakenhof. Hiervoor is een 10-jarige overeenkomst met de stichting afgesloten; deze eindigt in 2024. Voor het overige kent de gemeente geen subsidies (meer) toe aan sportverenigingen dan wel organisatoren van sportevenementen. In de begroting 2012 was er nog een budget van € 50.000 beschikbaar voor sport en sportstimulering. In twee bezuinigingsoperaties is dit budget inmiddels teruggebracht tot nihil. Deze vermindering heeft niet geleid tot een aanpassing van de Sportnota of van uitvoeringsplannen.

6.2 Indirecte subsidies

Voor de berekening van de indirecte subsidies werken we via de volgende methode. De gemeentelijke lasten voor een accommodatie minus de opbrengsten uit verhuur aan verenigingen = indirecte subsidie. Deze berekening is gestoeld op het feit dat wanneer een commerciële uitbater deze accommodatie zou verhuren tegen hetzelfde tarief, het verschil bijgelegd moet worden om de accommodatie aan te blijven bieden aan de huurder. Omdat verenigingen niet de kostprijs hoeven te betalen om de accommodatie die ze gebruiken in stand te houden, noemen we dit een indirecte subsidie.

Ook in de gemeente Haren is de indirecte subsidie de belangrijkste vorm van ondersteuning. Ongeveer 90% procent van de totale ondersteuning sport gaat in 2017 via de accommodaties die onder de kostprijs aangeboden worden.

Figuur 2.1.

Het aanbieden en op niveau houden van het zwembad en de gemeentelijke binnen- en buitensportaccommodaties kost de gemeente Haren in 2017 € 827.845 (inclusief dotatie aan voorziening Vervanging Kunstgrasvelden). Dit bedrag is ongeveer voor 17% benodigd voor het zwembad, voor ruim 40% voor de buitensport en voor bijna 43% voor de binnensport. (Figuur 2.1). Bij de berekening van deze cijfers is geen rekening gehouden met de jaarlijkse dotatie groot onderhoud aan de voorziening Onderhoud Gebouwen, waarvan een groot deel bestemd is voor het onderhoud van de binnensportaccommodaties. .

Het is de laatste jaren niet voorgekomen dat sportverenigingen hun financiële verplichtingen naar de gemeente niet konden nakomen. Kwijtschelden van huur, erfpachtvergoedingen of andere verplichtingen is niet aan de orde geweest.

6.3 Dekkingspercentage sportaccommodaties

Onder het dekkingspercentage van sportaccommodaties wordt verstaan de mate waarin de huurinkomsten de gemeentelijke kosten voor de accommodaties dekken. De dekking van de sportaccommodaties in Haren verschilt sterk. De dekking van de kosten van de binnensportaccommodaties varieert van 21 tot 48%. De bezettingsgraad (mate van bespeling in relatie tot de beschikbare uren) van de binnensportaccommodaties wordt niet bijgehouden. Noch op de dekkinggraad noch op de bezettingsgraad wordt gestuurd. Er vinden geen specifieke acties plaats om een betere dekking te realiseren, bijvoorbeeld door het stimuleren van bijzondere activiteiten of evenementen.

De belangrijkste bespelers van de binnensportaccommodaties zijn de hierna volgende verenigingen. De aangegeven ledenaantallen zijn door de verenigingen opgegeven, dan wel ontleend aan de website van de betreffende vereniging met peildatum september 2017:

❖ CSV Voorwaarts	181 leden
❖ HBC 68	40 leden
❖ HSV Haren	184 leden
❖ HSV Basketball	175 leden
❖ SV Glimmen	46 leden
❖ Volleybalvereniging Stentor	98 leden
❖ Herenvolleybalclub VCH	12 leden

In totaal zijn er 736 leden bij de binnensportverenigingen. Naast deze sportverenigingen kunnen ook andere (niet Harense) verenigingen en particulieren binnensportaccommodaties huren. Indien de totale netto kosten van de binnensportaccommodaties worden afgezet tegen het aantal leden van de Harense verenigingen die veelvuldig gebruikmaken van de accommodaties dan bedraagt de gemeentelijke bijdrage per lid van een vereniging € 462 per jaar.

Met de stichting exploitatie Zwembad Scharlakenhof is een 10-jarige overeenkomst gesloten. Op jaarbasis zijn er ongeveer 40.000 betalende bezoekers. Verder zijn er ongeveer 360 zwemleerlingen en ruim 100 leden van de zwemclub Haren die gebruikmaken van de accommodatie. Door de huidige wijze van exploitatie van het zwembad door de stichting die veel vrijwilligers weet in te zetten, zijn de kosten voor het hebben van een zwembad binnen de gemeente laag in vergelijking met andere gemeenten.

De dekking voor de kosten van buitensportaccommodaties is ook erg divers. Zo worden de kosten van sportpark De Groenenberg voor slechts 7% gedekt uit inkomsten, terwijl dit voor sportpark De Koepel 30% bedraagt. Dit wordt in belangrijke mate bepaald door de vergoeding die het VO betaalt voor het gebruik van de sportvelden. Indien de *kosten* per buitensportaccommodatie gerelateerd worden aan de bespelers (hockey, voetbal en atletiek) dan resulteren de volgende bedragen per lid van de verenigingen.

- Sportpark de Koepel (vv Gorecht (829 leden), vv Haren (300 leden) en ATC'75 (256 leden)) € 36/lid
- Sportpark De Groenenberg (vv Glimmen (342) en tv Glimmen (140)) € 94/lid
- Sportpark Harenerholt (GHHC (1214 leden)) € 56/lid

Het blijkt dus dat de bijdrage van de gemeente aan de binnensport per lid van een vereniging veel hoger ligt dan de bijdrage per verenigingslid van de buitensport. Wat verder opvalt bij de buitensportaccommodaties is de hoge bijdrage per verenigingslid voor de verenigingen die gebruikmaken van Sportpark De Groenenberg. Naast de voetbalvereniging is dit ook de tennisvereniging. Een tweede opvallend aspect is dat bij GHHC veel leden uit de gemeente Groningen en andere gemeenten actief zijn. De gemeente Haren subsidieert daarmee op indirecte wijze deze spelers uit andere gemeenten. Hier staat ook geen PR voor Haren tegenover omdat de vereniging in de (landelijke) competities aangeduid wordt als "Groningen".

Leden van sportverenigingen betalen hun contributie aan de eigen vereniging. Een deel van deze contributie is nodig om de kosten van de huur van de accommodatie te betalen. Voor de buitensporten is deze bijdrage per lid aanzienlijk lager dan voor de binnensporten. (Baten accommodaties gerelateerd aan de aantallen leden van de verenigingen). Tussen de buitensportaccommodaties is ook nog een groot verschil in de bijdrage per lid voor de voorzieningen. Dit wordt in belangrijke mate veroorzaakt doordat voor een kunstgrasveld dezelfde huur gevraagd wordt als voor een grasveld.

7. Conclusies

Beleidsontwikkeling

1. Er is geen actueel beleidskader voor sport. Het beleidsplan 2012 - 2015 is het meest recente kader dat door de raad is vastgesteld. Het voornemen om jaarlijks uitvoeringsplannen te maken op basis van het sportbeleid, is niet gerealiseerd.
2. Sportbeleid wordt weinig in verbinding met andere beleidsterreinen ten uitvoer gebracht.

Doeltreffendheid van beleid

3. De beleidsdoelen zoals die verwoord staan in de kadernota sport 2012 - 2015 en in de meest recente begroting, de begroting 2018, zijn globaal en niet smart geformuleerd. Er is in de begroting 2018 slechts één indicator opgenomen (eind 2020 zijn er 1% meer sportende kinderen ten opzichte van 2016), die naar verwachting niet gemonitord kan worden omdat er geen 0-meting heeft plaatsgevonden.
4. Er ontbreekt een monitoringssysteem. De bijdrage van de beleidsinstrumenten aan de realisatie van de beleidsdoelstellingen worden niet onderbouwd.

Besteding van middelen en doelmatigheid

5. Circa 90% van de begroting Sport heeft betrekking op de instandhouding en exploitatie van de sportaccommodaties.
6. Het dekkingspercentage voor de binnensportaccommodaties is 28%, voor de buitensportaccommodaties is dat 16%. De gemeente kent dus een relatief hogere indirecte subsidie aan de buitensporten toe dan aan de binnensporten. De dekking van de (subsidie)kosten voor het zwembad is nagenoeg nihil.
7. Het tarievenstelsel is historisch gegroeid en wordt periodiek regionaal afgestemd. Er is geen relatie met de kostprijs van de accommodaties.
8. Per hoofd van de bevolking geeft Haren ruim € 51 aan Sport. Hiermee ligt Haren onder het landelijk gemiddelde en het gemiddelde van vergelijkbare gemeenten (€ 60 tot € 70 per inwoner).
9. Bij de verhuur van binnensportaccommodaties wordt een intern tarief gehanteerd voor Harense sportverenigingen en een extern tarief voor ongeorganiseerde sporters en gebruikers van buiten. Bij de subsidiëring van buitensportaccommodaties wordt niet gekeken of leden uit Haren afkomstig zijn of niet.
10. Er wordt niet gerapporteerd over het leegstandverlies van binnensportaccommodaties en er is verschuiving mogelijk tussen de verschillende tarieven die voor de binnensport gehanteerd worden.
11. Aan sportverenigingen worden geen directe subsidies verstrekt. Er zijn wel twee borgstellingen verstrekt, te weten aan GHHC (voor clubhuis) en aan Stichting Exploitatie Tennispark Haren (nieuwbouw tennishal). Aan stichting Zwembad exploitatie Scharlakenhof wordt jaarlijks een exploitatiesubsidie verstrekt en er is een lening verstrekt waar jaarlijks op wordt afgelost.
12. Voor kunstgrasvelden en natuurgrasvelden worden sinds 2010 dezelfde tarieven gehanteerd. Terwijl de totale kosten van een kunstgrasveld veelal hoger zijn dan van een grasveld en de speelintensiteit van kunstgras veel hoger is dan dat van gras. Dit leidt tot een aanzienlijk voordeel voor de gebruikmakende verenigingen.
13. De achterstand in onderhoud van sportaccommodaties is in de afgelopen jaren weggewerkt. In de periode 2012-2016 is bijna € 2,2 miljoen geïnvesteerd in sportaccommodaties. In 2017 is er nog voor ongeveer € 226.000 geïnvesteerd.

Sturing

14. Bij het beheer van de sportaccommodaties wordt niet gestuurd op basis van kengetallen. Er wordt geen businessplan opgesteld waarin doelen gesteld worden voor wat betreft het beoogd gebruik, beoogde inkomsten en te verwachten kosten.
15. De exploitatie van de sportaccommodaties vindt niet op een bedrijfsmatige manier plaats.
16. De administratieve organisatie en de interne controle bij beheer en verhuur van sportaccommodaties zijn niet aantoonbaar op orde.
17. Raadsleden hebben op basis van de informatie die beschikbaar gesteld wordt over de uitvoering en effecten van het sportbeleid, nagenoeg geen mogelijkheden om (te op hoofdlijnen) te sturen.
18. Voor het gebruik van binnensportaccommodaties worden geen contracten afgesloten. Met sportverenigingen die gebruik maken van buitensportaccommodaties worden wel contracten afgesloten. Er is een grote diversiteit in contracten. Het contractbeheersysteem dat gebruik wordt, laat te wensen over. Er wordt niet actief gebruik gemaakt van de contracten bij de invulling van het contractbeheer.

Toekomstbestendigheid

19. Er is een voorziening Groot Onderhoud Gemeentelijke Accommodaties. Vanaf 2015 wordt jaarlijks ongeveer € 183.000 toegevoegd aan deze voorziening tbv de sportaccommodaties.
20. Ook is er een voorziening voor vervanging van de toplagen van de kunstgrasvelden. De jaarlijkse dotatie bedraagt € 96.000.
21. De afgelopen jaren is er niet beleidsmatig of bedrijfsmatig gestuurd op sport. Voor het jaar 2018 staat een nieuwe kadernota sport gepland.

Op basis van het onderzoek (gerelateerd aan het normenkader) naar het gevoerde sportbeleid en naar het gebruik van sportaccommodaties komen we als Rekenkamer tot de bovenstaande conclusies. Ondanks het gebrek aan sturing op sport, het ontbreken van monitoring, de geringe bedrijfsmatige manier van werken en de beperkte omvang van sportstimuleringsactiviteiten scoort Haren op gezondheidsaspecten, waardering voor de publieke ruimte en sociale samenhang(zeer) goed ten opzichte van het Nederlands gemiddelde, zo blijkt uit een landelijk monitoringsysteem (waarstaatjegemeente.nl).

- 72% van de Harenaren beweegt voldoende (t.o.v. 63% Nederlands gemiddelde);
- 42,9% van de inwoners Haren heeft overgewicht (t.o.v. 48,9% Nederlands gemiddelde);
- levensverwachting inwoners Haren gemiddeld 81,7 jaar (t.o.v. 81,4 jaar Nederland);
- waardering voor de publieke ruimte 4,8 procentpunt positieve afwijking van het landelijk gemiddelde;
- positieve afwijking van 3,8 procentpunt van het landelijk gemiddelde voor wat betreft sociale samenhang.

De inzet van de gemeente Haren voor Sport richt zich hoofdzakelijk op het aanbieden (en onderhouden) van sportaccommodaties. Daar is in de afgelopen jaren fors in geïnvesteerd. Sportverenigingen kunnen gebruik maken van goed geoutilleerde sportaccommodaties. De accommodaties dragen bij aan een positieve waardering voor de publieke ruimte en de woonomgeving.

8. Aanbevelingen *

1. Actualiseer het sportbeleid; maak daartoe afspraken tussen raad en college over het opstellen van een handzaam beleidsdocument voor een nieuwe beleidsperiode. Betrek 'het sportveld' (verenigingen, sleutelpersonen, individuele sporters) daarbij.
 2. Leg in het beleidsdocument kaders en concrete beleidsdoelen vast (SMART): "wat willen we bereiken met de ingezette middelen?"; besteed daarbij onder meer aandacht aan sportparticipatie en de bezetting van accommodaties.
 3. Maak bewuste keuzes op het terrein van sport in verbinding met andere beleidsterreinen (zoals verduurzaming accommodaties, veilig sportbeleid) en spreek als raad met het college af dat deze zorg draagt voor jaarlijkse uitvoeringsplannen.
 4. Maak afspraken met het college over de informatievoorziening aan de raad: welke informatie wil de raad ontvangen om een goed beeld te hebben van de uitvoering en de vraag of de gestelde doelen worden behaald?
 5. Besteed bij het vaststellen en uitwerken van de kaders in het bijzonder aandacht aan faire verhoudingen voor de tarieven voor de huur van binnen- en buitensportaccommodaties, de tariefstelling voor huur van (kunst)grasvelden en (de privatisering van) het beheer en onderhoud van accommodaties.
 5. Zet sport meer in als instrument in het sociaal domein. Betrek sport bij het opstellen van integraal beleid, concretiseer hoe sport aan diverse maatschappelijke doelen (bijvoorbeeld sociale activering, gezondheidsbeleid, bestrijding eenzaamheid) een bijdrage kan leveren. Experimenteer en zet middelen 'ontschot' in.
 7. Draag als college zorg voor versterking van een meer bedrijfsmatige werkwijze en de administratieve organisatie (met aandacht voor o.a. interne controle, contractbeheer, informatiebeheer en klantrelaties).
 8. Organiseer als raad (en college) tweejaarlijks een bijeenkomst met sportverenigingen om van hen te vernemen hoe zij de sportvoorzieningen en het sportbeleid ervaren en waar verbeteringen wenselijk zijn.
- * *Stel in geval van een door de Tweede Kamer genomen besluit tot herindeling van Groningen, Haren en Ten Boer in plaats van de hier aanbevolen acties en aandachtspunten een overdrachtsdocument op met een inventarisatie van de Harense accommodaties, geldende afspraken en aandachtspunten voor de gewenste integratie van beleid en beheer.*

9. Technisch wederhoor

Gemeente **Haren**

uw brief van
nummer
behandeld door
doorkiesnummer
ons kenmerk
onderwerp
bijlage(n)
Haren,
verzonden

K. Beimers
14-050
Z.19526/UIT.12623
Ambtelijke reactie conceptrapport
'Onderzoek Sportvoorzieningen'
22 maart 2018
22 MRT 2018

Rekenkamercommissie Haren
Postbus 21
9750 AA HAREN GN

Geachte heer/mevrouw,

Eind februari hebben wij het conceptrapport 'Onderzoek Sportvoorziening' van u ontvangen. Met veel belangstelling hebben wij dit rapport gelezen. In de begeleidende brief verzoekt u ons om een technische reactie te geven op het rapport. Met inzet van een aantal medewerkers, die vanuit hun eigen expertise het rapport hebben bestudeerd, leggen wij onze ambtelijke reactie hierbij aan u voor. De reacties zijn daar waar nodig aangevuld met een toelichting.

Pagina 3; Inleiding:

In de eerste alinea wordt gesproken over een samenvatting waarna de inleiding volgt. Wij hebben deze samenvatting niet gevonden. Vervolgens worden in de tekst de verschillende hoofdstukken kort benoemd. De hoofdstuknummering correspondeert niet met de titels van de hoofdstukken zoals deze in het rapport staan. Hoofdstuk 3 moet hoofdstuk 2 zijn, hoofdstuk 4 moet hoofdstuk 3 zijn, hoofdstuk 6 moet hoofdstuk 4 zijn, enz.

Zoals u aangeeft is de meest recente sportnota 2012-2015 over haar looptijd heen. Medio 2017 is aan de gemeenteraad aangegeven dat er, voordat nieuw sportbeleid wordt opgesteld, helderheid moet zijn over het btw-sportbesluit voor de aanleg en onderhoud van de sportaccommodaties en -terreinen. Dit is tot op heden nog niet bekend (zie raadsbericht 2017-43, d.d. 6 juli 2017).

Daarnaast speelt de mogelijke herindeling ook een grote rol in het niet opstellen van een nieuwe sportnota. Voormalig wethouder Sloot heeft eerder aan de gemeenteraad aangegeven dat, zolang er geen nieuwe sportnota kan worden geschreven, er sprake is van vigerend beleid. Daarbij moet worden gesteld dat het niet de insteek van de meest recente sportnota was om die slechts voor een drietal jaren vast te stellen. Het is een beleidsnotitie die door de gemeenteraad is vastgesteld voor de toekomst.

Pagina 4, 2.1 Onderzoeksvragen-onderzoekopzet-gehanteerd normenkader: In de laatste alinea wordt gesproken over de huuropbrengsten in beide sporthallen. Wij kennen echter één sporthal, namelijk het Scharlakenhof.

De bijlage betreffende de gesprekken met ambtelijke medewerkers ontbrak bij ons stuk.

Daar waar bijlage 10.1 staat moet staan bijlage 6.1.

Pagina 5. 3.1 Sportbegroting

Op de sportbegroting willen wij nog een aantal belangrijke aanvullingen doen. Een juiste begroting is namelijk bepalend voor de conclusies die getrokken kunnen worden uit uw onderzoek.

Het totaal van de tabel sluit niet aan op het totaal van de aangeleverde informatie op taakveldniveau. Het saldo van de binnen- en buitensportaccommodaties is volgens uw berekening € 701.845. Volgens de gegevens die wij hebben aangeleverd moet dit € 731.846 zijn. Er zit dus een verschil in van € 30.000. Wij vragen ons af waarom dit bedrag niet in de berekening is meegenomen.

De gymzalen zijn in eerste instantie opgericht voor het basisonderwijs. Het gebruik van deze zalen wordt voor 48% bepaald door het gebruik door het onderwijs. Daarnaast gebruiken sportverenigingen, waaronder overige derden, de zalen. De exploitatielasten komen, in de sportbegroting, echter geheel voor rekening van de sportverenigingen. Om een juiste sportbegroting te krijgen zouden de kapitaallasten en exploitatielasten van de gymzalen dan ook voor 48% toegerekend moeten worden aan het onderwijs en voor 52% aan de sportverenigingen. Op basis van de nieuwe BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) gaan we bovenstaande toerekening vanaf 2018 ook in de programmabegroting verwerken.

Bij 3.1 zouden wij graag de zin; "Niet in de bedragen zijn opgenomen....Gemeentelijke Accommodaties', vervangen zien door "De personeelskosten zijn meegenomen voor zover ze betrekking hebben op de inzet van de sportcoach. Zijn ureninzet is opgenomen in de post sportbeleid en -activering. De overige interne uren vanuit de ambtelijke organisatie, bijvoorbeeld onderhoud sportvelden, zijn niet meegenomen. Het deel van de dotatie aan die voorziening dat betrekking heeft op de sportaccommodaties staat vermeld in onderstaande tabel."

Daarbij zouden wij graag bij de post 'sportbeleid en – activering' de term 'sportcoach' toegevoegd zien.

Het valt op dat het kleedgebouw VV Gorecht en het kleedgebouw van ATC '75 als aparte buitensportaccommodaties worden genoemd terwijl ze onderdeel uitmaken van sportpark de Koepel. Door het apart in het kostenoverzicht te noemen ontstaat een scheef beeld.

De totale lasten zijn exclusief het groot onderhoud berekend. Wanneer het onderhoud door de gemeente, zoals bij sportpark de Koepel en de Groenenberg, wordt uitgevoerd zijn de kosten hoger dan wanneer het onderhoud door vrijwilligers, zoals bij sportpark Harenerholt, wordt uitgevoerd. Dit geeft een vertekend beeld van de totale kosten.

Bij de bedragen van sportpark de Koepel moet rekening worden gehouden met een vergoeding voor het gebruik van het sportveld en een tegemoetkoming in de exploitatielasten van 27% door het voortgezet onderwijs. Hierbij wordt uitgegaan van de totale kosten van sportpark De Koepel, inclusief kleedgebouwen.

Pagina 6

Het klopt dat er in het verleden investeringen in één keer als last zijn afgeschreven. Het betreft vooral de op sportpark De Koepel gerealiseerde voorzieningen die verband houden met de verplaatsing van sportaccommodaties door de woningbouw in Harenerholt. Deze investeringen zijn betaald door GEM Haren Noord.

In de eerste alinea spreekt u over de Voorziening Groot Onderhoud. Dit moet zijn de Voorziening Onderhoud Gebouwen. En de voorziening 'Onderhoud toplaag kunstgras' moet zijn 'Voorziening Vervanging Kunstgrasvelden'.

In de derde alinea wordt gesproken over de inkomsten vanuit de binnensportaccommodaties. Volgens ons moet dit € 130.500 zijn i.p.v. € 30.500.

Bij de totale inkomsten voor de buitensportaccommodaties moet worden vermeld dat 51% van deze inkomsten worden vergoed door het gebruik van de sportvelden door het voortgezet onderwijs (zie ook toelichting op pagina 16).

In de vierde alinea vergelijkt u de kostendekking van binnen- en buitensportaccommodaties. De conclusie die hieruit volgt is dat de gemeentelijke bijdrage per lid aan de binnensport meer dan vier keer zo hoog is dan bij de leden van een buitensportverenigingen. Zoals u op de vorige pagina kunt lezen zetten wij onze vraagtekens bij de volledigheid van de sportbegroting. Wanneer onze opmerkingen hierover worden verwerkt veranderen de bijdragen per lid.

De vergelijking laat ons inziens ook een vertekend beeld zien omdat de aard van de accommodaties en voorzieningen die nodig zijn voor de binnensporten en buitensporten behoorlijk van elkaar verschillen. De ene sport is ook 'duurder' dan de andere. Ook verschilt het ledenaantal waardoor de gemiddelde lasten verschillen. Dergelijke afwegingen zijn niet opgenomen in uw rapport.

Ook zouden wij graag willen weten welke bron u hebt gebruikt voor het achterhalen van de leden van de sportverenigingen die gebruik maken van de buitensportaccommodaties.

De conclusie wordt getrokken dat de indirecte subsidie aan de voorzieningen in Glimmen hoger zijn dan die in Haren. Het moge duidelijk zijn dat voor het in gebruik geven van een sportveld in Glimmen net zoveel door de gemeente wordt gevraagd als voor een sportveld in Haren. Voor alle sportvelden geldt hetzelfde tarief. Het aantal leden/gebruikers is wel verschillend.

Het gegeven dat leden van de verenigingen die gebruik maken van de Koepel zoveel meer schijnen te betalen dan de leden die gebruik maken van het sportpark Harener Holt heeft, zoals eerder gezegd, ook te maken met het feit dat het onderhoud van het sportterrein door de gemeente wordt gedaan en niet door vrijwilligers. M.a.w. als de interne uren, voor het uitvoeren van het onderhoud bij de sportparken De Koepel en De Groenenberg, meegeteld zouden worden dan zou de ledenbijdrage nog hoger zijn.

De sportverenigingen hebben leden van binnen en buiten de gemeente Haren. Het staat hen vrij om leden van buiten de gemeente in te schrijven. Het is niet aan de gemeente om zich te mengen in het toelatingsbeleid van de verenigingen. Wij subsidiëren geen (leden van) sportverenigingen maar hebben een relatie met de Harense sportverenigingen.

Pagina 7

Het totale gemeentelijke saldo sport 2017 van € 1.008.563 sluit niet aan op de tabel op pagina 5. Daar staat een totaal saldo vermeldt van € 1.104.563.

Bij het inwoneraantal zouden we graag de peildatum toegevoegd willen zien.

In de eerste alinea zouden wij graag de zin; "Voor een deel kan dit verklaard worden..." vervangen zien door: "Dit kan met name verklaard worden door de investering van GEM Haren Noord in sportpark de Koepel die niet tot jaarlijkse lasten leidt."

Pagina 7, 3.2 Sturen op doelen

Zoals eerder in deze brief is aangegeven heeft voormalig wethouder Sloot in 2017 aangeven dat er, zolang er geen nieuwe sportnota geschreven wordt, er sprake is van vigerend beleid. De huidige sportnota 2012-2015 is dus leidend voor het huidige sportbeleid.

Eén van de voornemens in de kadernota betreft het jaarlijks opstellen van uitvoeringsplannen. Hier is gedurende de beleidsperiode en ook de jaren daarna geen uitvoering aan gegeven. De reden hiervoor is dat na het vaststellen van de kadernota sport bezuinigingen zijn doorgevoerd en er geen nieuwe sportactiviteiten ontwikkelend konden worden. Hiermee is de basis voor het opstellen van uitvoeringsplannen verdwenen.

Bij punt 2 geeft u aan dat de investeringen in de binnensportaccommodaties zijn gerealiseerd maar dat er nog geen lijn is in de afspraken met de sportverenigingen over onderhoud en beheer. Wij hebben met het sportpark Harenerholt en De Koepel overeenkomsten afgesloten en zijn bezig deze ook voor sportpark De Groenenberg op te stellen. Hierin zijn afspraken opgenomen over verantwoordelijkheden, beheer en eigendom.

Bij punt 2 zouden we ook graag de volgende zin: "Voor sport stimulerende activiteiten wordt alleen een subsidie toegekend voor", gewijzigd zien in: "Voor sport stimulerende activiteiten worden geen gemeentelijke subsidies beschikbaar gesteld. De inzet van een sportcoach wordt volledig betaald uit een daarvoor aangevraagde rijkssubsidie."

Pagina 7, Conclusie

De reden dat er onvoldoende sturing en monitoring plaats kan vinden is dat er nauwelijks middelen zijn om dit te realiseren. Met de beperkte middelen hebben we misschien niet direct inzichtelijk kunnen maken wat we inzetten op het vergroten van de sportparticipatie. Door de aanpassingen van de accommodaties en sportterreinen (bv. kleedkamers GHHC, sportpark de Groenenberg) is de aantrekkingskracht hiervan behoorlijk vergroot. Ook het instandhouden van zwembad het Scharlakenhof draagt zeker bij aan het vergroten van de sportparticipatie. Het niet in zijn geheel meten van toename van sportparticipatie betekent niet dat hiervan geen sprake is. De sportcoach houdt wel bij wat het aantal deelnemers is van de verschillende activiteiten. In zijn overzicht is een toename van deelnemers te zien.

Pagina 8, Doelen

De doelen die in alinea 1 staan vermeld komen overeen met de doelen die in het beleidsplan Sociaal Domein 2017-2020 worden genoemd. Vanuit dit beleidsplan wordt ook gesproken over sport, sportparticipatie en sportstimulering van waaruit de genoemde doelen zijn overgenomen. Wij zouden graag zien dat de bron van de doelen wordt aangegeven anders lijkt het alsof er doelen zijn ontstaan die niet zijn vastgelegd in een beleidsdocument.

In de laatste alinea van paragraaf 3.2 staat "In 2018..... Dit moet zijn "In 2019...".

In 1992 is de vorige sportnota opgesteld. Hierin was de rol van de gemeente voorwaardenscheppend zodat iedere burger naar eigen wens en kunnen kon sporten. Hierin is niets veranderd. We zijn nog steeds bezig om randvoorwaarden te scheppen die sporten mogelijk maakt. Maar we zijn geen initiatiefnemer of inhoudelijk betrokken. Dit is ook het gevolg van de visie op de financiële huishouding van de gemeente, en op de zelfredzame burger etc. Zie ook pagina 12 onder 4.3. Als er een andere visie wordt opgesteld en gedragen dan kan dit maar dat kost geld. Op pagina 15 schrijft u; "Er vinden geen specifieke acties plaats om een betere dekking te realiseren, bijvoorbeeld door het stimuleren van bijzondere activiteiten of evenementen." Dit is nu geen beleid en het kost ook geld (zeker in personele inzet) en het is de vraag of dat opweegt tegen een hogere bezettingsgraad.

We zijn het eens met het advies dat u in de vierde alinea noemt maar zouden graag alle adviezen en conclusies uit het rapport, in een aparte paragraaf/hoofdstuk met constatering en aanbevelingen zien.

Pagina 8, 3.4 Contractbeheer

Vanuit ons reserveringssysteem worden 'contracten' afgesloten voor het gebruik en de huur van de binnensportaccommodaties. Door Trip advocaten is bevestigd dat de reserveringen vanuit het systeem juridisch als 'contract' mogen worden gezien, De reserveringsbevestiging is daarmee, ook ongetekend, juridisch gezien het contract. Deze reserveringsbevestigingen zitten in ons reserveringssysteem, wat ons werksysteem is. Het contractbeheerssysteem fungeert als werksoftware voor de verhuur van onder andere buitensportaccommodaties. De getekende exemplaren van deze contracten zitten in het gemeentelijk archief.

Het getekende exemplaar dat u hebt ontvangen betreft een beheersovereenkomst met de Koepel. Deze overeenkomst is zoals u begrijpt door beide partijen ondertekend en is opgeslagen in het gemeentelijk archief.

Pagina 9

De laatste zin op deze pagina zouden wij graag aangepast willen zien. Er is zeker sprake van een interne controle. In de afgelopen 5 jaren is er door de accountant bij de jaarlijkse controle geen op- of aanmerkingen gemaakt over het contractbeheer. Ook voeren wij interne controles uit waaruit geen onvolkomenheden zijn gebleken.

Pagina 10, 4.1 Tariefstelling

Als onderbouwing van de jaarlijkse verhoging van de buitensporttarieven wordt geschreven dat het college destijds streefde naar gelijkstelling van de binnen- en buitensporttarieven. Dit herkennen wij niet maar wel het streven naar marktconforme tarieven.

Pagina 11, 4.2 Eigendom

De reden dat er ten opzichte van 2015 in de eigendomsverhoudingen weinig tot niets is veranderd heeft zoals eerder gezegd te maken met het nog ontbreken van het btw-sportbesluit voor aanleg en onderhoud van sportaccommodaties en sportterreinen (zie raadsbericht 2017-43, d.d. 6 juli 2017).

Pagina 12

Het omzetten van een kunstgras zandveld in een semi-waterveld bij Harenerholt is niet in 2014 uitgevoerd. Als een semi-waterveld na 10 jaar nog aan de geldende voorwaarden voldoet, wat uit een keuringsrapport moet blijken, dan wordt de vervanging van dit veld uitgesteld. Daarmee wordt ook de investering uitgesteld. Ons advies is daarom om in de eerste alinea bij punt 2 de zin; "Medio 2014 in een semi-waterveld' te schrappen.

Het is ons onduidelijk wat met de zin "Twee accommodaties (sporthal en zwembad, voorheen één complex) zijn na privatisering van de exploitatie weer in beheer teruggedaan naar de gemeente", wordt bedoeld. Optisport is als exploitant destijds teruggetreden waarna de gemeente dit onderdeel weer terug heeft gekregen.

Door de inzet van vrijwilligers kon de functie van het zwembad worden gehandhaafd. De gemeenteraad heeft ingestemd met deze constructie en daarmee ook met de risico's die dit voor de kwaliteit van het onderhoud van het pand met zich mee kan brengen.

In de laatste zin van paragraaf 4.2 staat een bedrag vermeld van € 545.00. Dit moet zijn € 545.000.

Pagina 12, 4.3 Exploitatie- en beheer

Onderaan deze bladzijde staat vermeld dat de beheertaken voor sportpark "De Koepel" tot op detailniveau zijn uitgewerkt. Met hen heeft de gemeente dan ook een beheersovereenkomst afgesloten. Dit is ook het geval voor sportpark "Harener Holt" waar hockeyvereniging GHHC speelt. Hiermee heeft de gemeente ook een overeenkomst.

De uitwerking van de beheertaken van sportpark de Koepel is gedaan om de huidige situatie in verdeling van de beheertaken inzichtelijk te maken. Dit kan echter niet als voorbeeld voor de overige buitensportaccommodaties worden gebruikt omdat we nog in afwachting zijn van het btw-sportbesluit.

De beheervormen zijn verschillend. Afhankelijk van de rol die de gemeente heeft tot de sportvereniging heeft de gemeente geen directe zeggenschap over welke beheervorm wordt gekozen. Dit is de verantwoordelijkheid van de sportverenigingen.

Voor alle duidelijkheid geven wij hierbij aan dat beide tennisverenigingen, in Haren en in Glimmen, volledig zijn geprivatiseerd.

Pagina 13

In de eerste alinea refereert u aan het "Sportbesluit". In juli 2017 heeft het college de gemeenteraad geïnformeerd over de risico's die dit besluit met zich meebrengt. Wij zouden graag zien dat u in deze alinea naar dit raadsbericht verwijst (raadsbericht 2017-43, d.d. 6 juli 2017).

Pagina 13, 4.4. Overig

De controle op de interne en externe tarieven, en of dit overeenkomt met de doelstellingen en afspraken, worden door interne controles en door de accountant gecontroleerd.

De vraag wordt gesteld waarom sporters die in een andere gemeente wonen tegen dezelfde voorwaarden als sporters uit Haren gebruik kunnen maken van door de gemeente gefinancierde accommodaties. De plaats waar volgens de Kamer van Koophandel de vereniging is ingeschreven is bepalend voor het bepalen van het tarief. Niet georganiseerde huurders betalen een extern tarief.

De gemeente heeft geen zicht op waar de leden wonen van de verschillende buitensportverenigingen. Die kunnen ook in Groningen wonen. Dit kan ook het geval zijn als men lid is van een Harense binnensportvereniging. Deze conclusie in het rapport zouden wij dan ook graag aangepast willen zien.

Volgens u werken wij niet volgens een 'businessplan'. Volgens ons biedt de begroting, onze meerjarenonderhoudsplannen (MJOP) voldoende om van een businessplan te spreken.

In de laatste alinea wordt de jaarrekening van twee private beheerstichtingen genoemd. Graag zouden we willen weten welke dit zijn. Ook vragen wij ons af wat u met de tekst; "Het risico van beheerstichtingen ligt.... volledig behoeven te worden verantwoord."

Pagina 14, 5.1 Directe subsidies

Bij paragraaf 5.1 noemt u in de tweede alinea dat medewerkers van de Externe Dienstverlening Ruimtelijk Domein worden ingezet bij de organisatie van sportevenementen. Wij stellen voor dit te vervangen door 'de gemeente'.

In de derde alinea noemt u de onzekerheid van het voortbestaan van de sportcoach vanaf medio 2018. Voor de voortzetting van de regeling zijn vooralsnog geen mogelijkheden, ook door het wegvallen van de subsidie voor het vakonderwijs lichamelijke opvoeding op de basisscholen. Het is aan de nieuwe gemeenteraad om hierin keuzes te maken.

In de laatste alinea van paragraaf 5.1 zouden wij de laatste zin graag aangepast willen hebben in; "In 2012 was er bij de vaststelling van de Sportnota door de raad nog een budget van € 50.000,- beschikbaar voor sport en sportstimulering. Na twee bezuinigingsoperaties is dit budget weggefallen."

Pagina 15, 5.1 Directe subsidies

Boven de figuur 2.1 staan dat de kosten voor het instandhouden van het zwembad en de gemeentelijke binnen- en buitensportaccommodaties € 980.845 zijn. Opvallend en volgens ons onjuist is dat dit bedrag inclusief de jaarlijkse dotaties is. In de daaropvolgende zin spreekt u namelijk over het feit dat er geen rekening is gehouden met de jaarlijkse dotatie groot onderhoud.

Net onderaan figuur 2.1 staat dat het de laatste jaren niet is voorgekomen dat sportverenigingen hun verplichtingen niet na konden komen. Het zwembad Scharlakenhof vormt hierop een uitzondering.

Pagina 15, 5.3 Dekkingspercentage sportaccommodaties

In deze paragraaf staat geschreven dat er geen specifieke acties plaats vinden om een betere dekking te realiseren, bijvoorbeeld door het stimuleren van bijzondere activiteiten of evenementen. Hier zouden wij graag de inzet van de sportcoach aan toe willen voegen.

Pagina 16

In de derde alinea staat dat de dekking uit inkomsten bij sportpark de Koepel hoger zijn dan bij sportpark de Groenenberg. Dit verschil wordt, zoals eerder vermeld, verklaard doordat het Harens Lyceum gebruik maakt van de sportvelden bij sportpark de Koepel en hiervoor een interne gebruikersvergoeding betaald van bijna € 22.000.

Bij de berekening op deze pagina zijn volgens ons niet de kosten bepalend maar vooral het aantal leden van de desbetreffende sportverenigingen. Daar heeft de gemeente geen directe invloed op en dat is dan ook verenigingsbeleid.

In de berekening noemt u ook de tennisvereniging Glimmen. Deze vereniging is zoals gezegd volledig geprivatiseerd en daarvoor maakt de gemeente geen onderhoudskosten.

Tussen de buitensportaccommodaties is volgens u een groot verschil in de bijdrage per lid voor de voorzieningen. Wij vragen ons af of dit wordt veroorzaakt door de reden die u noemt, namelijk dat voor een kunstgrasveld dezelfde huur wordt gevraagd als voor een grasveld.

Het toerekenen van de kapitaal- en exploitatielasten van de gymzalen aan onderwijs en sport zal van invloed zijn op het bedrag per lid van de vereniging.

In bijlage 6.3 Overzicht maatschappelijke vastgoed sport

In het overzicht zouden we alle gebouwen onder de juiste organisatie willen zien. Bij sportpark De Koepel hoort de berging, het kleedgebouw van VV Gorecht, VV Haren en ATC'75. Ditzelfde geldt voor sportpark Harener Holt waaronder het kleedgebouw van GHHC valt.

Onze algemene opmerking is dat wanneer er kosten, eigendomsverhoudingen en subsidies gelijk getrokken moeten worden ook een sluitend systeem moet worden ingezet om dit te controleren. Hiervoor moet personeel worden ingezet en rijst de vraag of dit tot eenzelfde bijdrage per lid leidt. Uit uw rapport is af te leiden dat dit een enorme, zo niet onmogelijke, klus is. Verenigingen bestaan grotendeels uit vrijwilligers. Bij de ene vereniging is hun rol en inzet groter dan bij de andere. De gemeente wil hierin niet sturend maar faciliterend zijn. De vraag is of het erg is dat niet alles uniform is vormgegeven, een groot aantal zaken is historisch zo ontstaan. Daarbij is 'maatwerk, eigen kracht, ontschotting, ontjuridisering en integraliteit' het huidige kader waarbinnen de overheid haar rol neemt.

Hoogachtend,

namens burgemeester en wethouders,

mr. M.P. de Wilde,
directeur/gemeentesecretaris

Aan de gemeente Haren
t.a.v. de directeur/gemeentesecretaris, mevrouw mr. M.P. de Wilde
Postbus 21
9750 AA Haren Gn

Betreft: reactie op technische reactie 'onderzoek Sportvoorzieningen'

Haren, 10 april 2018

Geachte mevrouw De Wilde,

Uw technische reactie van 22 maart jl., naar aanleiding van ons verzoek om een technische reactie op ons conceptrapport 'Onderzoek Sportvoorziening', hebben wij in goede orde ontvangen. Puntsgewijs ontvangt u bijgaand onze reactie.

Pagina 3; Inleiding:

In de eerste alinea wordt gesproken over een samenvatting waarna de inleiding volgt. Wij hebben deze samenvatting niet gevonden. Vervolgens worden in de tekst de verschillende hoofdstukken kort benoemd. De hoofdstuknummering correspondeert niet met de titels van de hoofdstukken zoals deze in het rapport staan. Hoofdstuk 3 moet hoofdstuk 2 zijn, hoofdstuk 4 moet hoofdstuk 3 zijn, hoofdstuk 6 moet hoofdstuk 4 zijn, enz.

Reactie rekenkamer:

De samenvatting bevat ook conclusies daarom is deze niet mee gestuurd voor technisch wederhoor. Hierdoor lijkt het dat de hoofdstukindeling niet juist is.

Zoals u aangeeft is de meest recente sportnota 2012-2015 over haar looptijd heen. Medio 2017 is aan de gemeenteraad aangegeven dat er, voordat nieuw sportbeleid wordt opgesteld, helderheid moet zijn over het btw-sportbesluit voor de aanleg en onderhoud van de sportaccommodaties en -terreinen. Dit is tot op heden nog niet bekend (zie raadsbericht 2017-43, d.d. 6 juli 2017).

Reactie rekenkamer:

Het college heeft de raad ruim na de einddatum van de looptijd van de Sportnota geïnformeerd over het verlengen van de looptijd. Hierover is geen expliciet besluit genomen. De raad heeft geen initiatief genomen om te komen tot een nieuwe Sportnota.

Daarnaast speelt de mogelijke herindeling ook een grote rol in het niet opstellen van een nieuwe sportnota. Voormalig wethouder Sloot heeft eerder aan de gemeenteraad aangegeven dat, zolang er geen nieuwe sportnota kan worden geschreven, er sprake is van vigerend beleid. Daarbij moet worden gesteld dat het niet de insteek van de meest recente sportnota was om die slechts voor een drietal jaren vast te stellen. Het is een beleidsnotitie die door de gemeenteraad is vastgesteld voor de toekomst.

Reactie rekenkamer:

Formeel is de Sportnota 2012-2015 voor die periode vastgesteld. Er is geen raadsbesluit de nota te beschouwen als een kadernota. Daarnaast ontbreken over alle jaren uitvoeringsplannen, terwijl deze wel toegezegd zijn in de Sportnota.

Pagina 4, 2.1 Onderzoeksvragen-onderzoeksopzet-gehanteerd normenkader: In de laatste alinea wordt gesproken over de huuropbrengsten in beide sporthallen. Wij kennen echter één sporthal, namelijk het Scharlakenhof.

Reactie rekenkamer:

De BAM is inderdaad geen sporthal maar een sportzaal. Dit is in onze rapportage aangepast.

De bijlage betreffende de gesprekken met ambtelijke medewerkers ontbrak bij ons stuk.

Reactie rekenkamer:

In definitieve rapportage is de lijst met geïnterviewde medewerkers opgenomen.

Daar waar bijlage 10.1 staat moet staan bijlage 6.1.

Reactie rekenkamer:

In de voorgelegde rapportage van de rekenkamer zijn een aantal hoofdstukken weggelaten omdat deze niet relevant zijn voor het technisch wederhoor. Bijlage 10.1 blijft daarom 10.1.

Pagina 5. 3.1 Sportbegroting

Op de sportbegroting willen wij nog een aantal belangrijke aanvullingen doen. Een juiste begroting is namelijk bepalend voor de conclusies die getrokken kunnen worden uit uw onderzoek.

Het totaal van de tabel sluit niet aan op het totaal van de aangeleverde informatie op taakveldniveau. Het saldo van de binnen- en buitensportaccommodaties is volgens uw berekening € 701.845. Volgens de gegevens die wij hebben aangeleverd moet dit € 731.846 zijn. Er zit dus een verschil in van € 30.000. Wij vragen ons af waarom dit bedrag niet in de berekening is meegenomen.

Reactie rekenkamer:

Onder meer de kosten die verband hielden met verlenging van erfpachtcontracten waren niet opgenomen. De betreffende kostenposten zijn in de rapportage verwerkt zodat er geen verschil meer is tussen de aangeleverde cijfers en de rapportage van de rekenkamer.

De gymzalen zijn in eerste instantie opgericht voor het basisonderwijs. Het gebruik van deze zalen wordt voor 48% bepaald door het gebruik door het onderwijs. Daarnaast gebruiken sportverenigingen, waaronder overige derden, de zalen. De exploitatielasten komen, in de sportbegroting, echter geheel voor rekening van de sportverenigingen. Om een juiste sportbegroting te krijgen zouden de kapitaallasten en exploitatielasten van de gymzalen dan ook voor 48% toegerekend moeten worden aan het onderwijs en voor 52% aan de sportverenigingen. Op basis van de nieuwe BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) gaan we bovenstaande toerekening vanaf 2018 ook in de programmabegroting verwerken.

Reactie rekenkamer:

De laatste wijziging van de BBV heeft in maart 2016 plaatsgevonden. De daar aangegeven richtlijnen hadden al in de begroting 2017 verwerkt moeten zijn. De begroting 2017 had al in overeenstemming met de nieuwe regels uit het wijzigingsbesluit moeten zijn (zie website commissie BBV).

Bij 3.1 zouden wij graag de zin; "Niet in de bedragen zijn opgenomen....Gemeentelijke Accommodaties", vervangen zien door "De personeelskosten zijn meegenomen voor zover ze betrekking hebben op de inzet van de sportcoach. Zijn ureninzet is opgenomen in de post sportbeleid en -activering. De overige interne uren vanuit de ambtelijke organisatie, bijvoorbeeld onderhoud sportvelden, zijn niet meegenomen. Het deel van de dotatie aan die voorziening dat betrekking heeft op de sportaccommodaties staat vermeld in onderstaande tabel."

Reactie rekenkamer:

Voorstel voor tekstwijziging is enigszins gewijzigd overgenomen.

Daarbij zouden wij graag bij de post 'sportbeleid en — activering' de term 'sportcoach' toegevoegd zien.

Reactie rekenkamer:

De term "sportcoach" is toegevoegd.

Het valt op dat het kleedgebouw VV Gorecht en het kleedgebouw van ATC '75 als aparte buitensportaccommodaties worden genoemd terwijl ze onderdeel uitmaken van sportpark de Koepel. Door het apart in het kostenoverzicht te noemen ontstaat een scheef beeld.

Reactie rekenkamer:

Voorstel is overgenomen. De betreffende gebouwen zijn in het overzicht van de gemeente afzonderlijk benoemd, dit in tegenstelling tot andere gebouwen. Dat is de reden dat deze afzonderlijk waren opgenomen.

De totale lasten zijn exclusief het groot onderhoud berekend. Wanneer het onderhoud door de gemeente, zoals bij sportpark de Koepel en de Groenenberg, wordt uitgevoerd zijn de kosten hoger dan wanneer het onderhoud door vrijwilligers, zoals bij sportpark Harenerholt, wordt uitgevoerd. Dit geeft een vertekend beeld van de totale kosten.

Reactie rekenkamer:

Het is juist dat indien onderhoud door vrijwilligers gedaan wordt dit goedkoper is dan in het geval de gemeente dat onderhoud uitvoert. Omdat deze verschillen er in de praktijk zijn, geeft het naar ons idee geen vertekend beeld van de werkelijke kosten(verschillen).

Bij de bedragen van sportpark de Koepel moet rekening worden gehouden met een vergoeding voor het gebruik van het sportveld en een tegemoetkoming in de exploitatielasten van 27% door het voortgezet onderwijs. Hierbij wordt uitgegaan van de totale kosten van sportpark De Koepel, inclusief kleedgebouwen.

Reactie rekenkamer:

Deze vergoeding is verantwoord bij de baten van sportpark De Koepel. Indien gerekend wordt met 27% van de totale kosten van De Koepel dan zou de vergoeding door het VO ongeveer € 22.000 bedragen. Dit komt overeen met de opmerking van de gemeente n.a.v. pagina 16.

Pagina 6

Het klopt dat er in het verleden investeringen in één keer als last zijn afgeschreven. Het betreft vooral de op sportpark De Koepel gerealiseerde voorzieningen die verband houden met de verplaatsing van sportaccommodaties door de woningbouw in Harenerholt. Deze investeringen zijn betaald door GEM Haren Noord.

Reactie rekenkamer:

Tekst is conform aangevuld.

In de eerste alinea spreekt u over de Voorziening Groot Onderhoud. Dit moet zijn de Voorziening Onderhoud Gebouwen. En de voorziening 'Onderhoud topplaat kunstgras' moet zijn Voorziening Vervanging Kunstgrasvelden'. In de derde alinea wordt gesproken over de inkomsten vanuit de binnensportaccommodaties. Volgens ons moet dit € 130.500 zijn i.p.v. € 30.500.

Reactie rekenkamer:

De correcties zijn overgenomen.

Bij de totale inkomsten voor de buitensportaccommodaties moet worden vermeld dat 51% van deze inkomsten worden vergoed door het gebruik van de sportvelden door het voortgezet onderwijs (zie ook toelichting op pagina 16).

Reactie rekenkamer:

Aanvulling is overgenomen

In de vierde alinea vergelijkt u de kostendekkendheid van binnen- en buitensportaccommodaties. De conclusie die hieruit volgt is dat de gemeentelijke bijdrage per lid aan de binnensport meer dan vier keer zo hoog is dan bij de leden van een buitensportverenigingen. Zoals u op de vorige pagina kunt lezen zetten wij onze vraagtekens bij de volledigheid van de sportbegroting. Wanneer onze opmerkingen hierover worden verwerkt veranderen de bijdragen per lid. De vergelijking laat ons inziens ook een vertekend beeld zien omdat de aard van de accommodaties en voorzieningen die nodig zijn voor de binnensporten en buitensporten behoorlijk van elkaar verschillen. De ene sport is ook 'duurder' dan de andere. Ook verschilt het ledenaantal waardoor de gemiddelde lasten verschillen. Dergelijke afwegingen zijn niet opgenomen in uw rapport.

Reactie rekenkamer:

Juist door de verschillen in aantallen leden en de verschillende kosten per sport ontstaan de verschillen. In onze rapportage maken we deze verschillen zichtbaar, zonder een oordeel te vellen of een specifieke sport al dan niet indirect gesubsidieerd dient te worden. Er zijn nog veel andere sportverenigingen die op geen enkele wijze door de gemeente ondersteund worden. Wij hebben ons beperkt tot die sportverenigingen die gebruik maken van gemeentelijke accommodaties.

Ook zouden wij graag willen weten welke bron u hebt gebruikt voor het achterhalen van de leden van de sportverenigingen die gebruik maken van de buitensportaccommodaties.

Reactie rekenkamer:

In de tekst is opgenomen dat de rekenkamer alle betreffende verenigingen om een opgave per september 2017 heeft gevraagd. Van één vereniging hebben we geen opgave gekregen en het ledenaantal van deze vereniging is ontleend aan de vermelding daarvan op de website van de betreffende vereniging.

De conclusie wordt getrokken dat de indirecte subsidie aan de voorzieningen in Glimmen hoger zijn dan die in Haren. Het moge duidelijk zijn dat voor het in gebruik geven van een sportveld in Glimmen net zoveel door de gemeente wordt gevraagd als voor een sportveld in Haren. Voor alle sportvelden geldt hetzelfde tarief. Het aantal leden/gebruikers is wel verschillend.

Reactie rekenkamer:

Het huurtarief is voor elk sportveld identiek. Er is echter wel een verschil in (netto) kosten per sportpark. Hierdoor kan een verschil ontstaan in de indirecte subsidie die verleend wordt. Ook kunnen er verschillen tussen sportverenigingen ontstaan per aangesloten verenigingslid.

Het gegeven dat leden van de verenigingen die gebruik maken van de Koepel zoveel meer schijnen te betalen dan de leden die gebruik maken van het sportpark Harener Holt heeft, zoals eerder gezegd, ook te maken met het feit dat het onderhoud van het sportterrein door de gemeente wordt gedaan en niet door vrijwilligers. M.a.w. als de interne uren, voor het uitvoeren van het onderhoud bij de sportparken De Koepel en De Groenenberg, meegeteld zouden worden dan zou de ledenbijdrage nog hoger zijn.

Reactie rekenkamer:

Bovenstaand betekent dat de indirecte (niet zichtbare) subsidie nog hoger ligt dan in onze rapportage is vermeld.

De sportverenigingen hebben leden van binnen en buiten de gemeente Haren. Het staat hen vrij om leden van buiten de gemeente in te schrijven. Het is niet aan de gemeente om zich te mengen in het toelatingsbeleid van de verenigingen. Wij subsidiëren geen (leden van) sportverenigingen maar hebben een relatie met de Harense sportverenigingen.

Reactie rekenkamer:

Het betreft een beleidskeuze van de gemeente of zij eenzelfde (indirecte) subsidie wil inzetten voor leden van sportverenigingen die van buiten de gemeente Haren komen. Er zijn gemeenten die een andere keuze maken en elk jaar de ledenaantallen opvragen en de gemeentelijke bijdrage (deels) koppelen aan de ledenaantallen uit de eigen gemeente.

Pagina 7

Het totale gemeentelijke saldo sport 2017 van C 1.008.563 sluit niet aan op de tabel op pagina 5. Daar staat een totaal saldo vermeldt van €1.104.563.

Reactie rekenkamer:

Tabel en bedrag in de tekst zijn op elkaar afgestemd.

Bij het inwoneraantal zouden we graag de peildatum toegevoegd willen zien. In de eerste alinea zouden wij graag de zin; "Voor een deel kan dit verklaard worden..." vervangen zien door: "Dit kan met name verklaard worden door de investering van GEM Haren Noord in sportpark de Koepel die niet tot jaarlijkse lasten leidt."

Reactie rekenkamer:

Peildatum inwonersaantal is toegevoegd. De gewenste tekstuele verandering is niet overgenomen.

Pagina 7, 3.2 Sturen op doelen

Zoals eerder in deze brief is aangegeven heeft voormalig wethouder Sloot in 2017 aangegeven dat er, zolang er geen nieuwe sportnota geschreven wordt, er sprake is van vigerend beleid. De huidige sportnota 2012-2015 is dus leidend voor het huidige sportbeleid.

Reactie rekenkamer:

Dit is als mededeling gedaan zonder dat er besluitvorming over heeft plaatsgevonden. Formeel is er dus geen actueel beleidskader.

Eén van de voornemens in de kadernota betreft het jaarlijks opstellen van uitvoeringsplannen. Hier is gedurende de beleidsperiode en ook de jaren daarna geen uitvoering aan gegeven. De reden hiervoor is dat na het vaststellen van de kadernota sport bezuinigingen zijn doorgevoerd en er geen nieuwe sportactiviteiten ontwikkelend konden worden. Hiermee is de basis voor het opstellen van uitvoeringsplannen verdwenen.

Reactie rekenkamer:

Ook binnen de kaders van de Sportnota en de budgettaire beperkingen bestaat er ruimte om invulling te geven aan uitvoeringsplannen en kunnen uitvoeringsplannen helpen om de realisatie van de beoogde doelstelling te monitoren.

Bij punt 2 geeft u aan dat de investeringen in de binnensportaccommodaties zijn gerealiseerd maar dat er nog geen lijn is in de afspraken met de sportverenigingen over onderhoud en beheer. Wij hebben met het sportpark Harenerholt en De Koepel overeenkomsten afgesloten en zijn bezig deze ook voor sportpark De Groenenberg op te stellen. Hierin zijn afspraken opgenomen over verantwoordelijkheden, beheer en eigendom.

Reactie rekenkamer:

Toch zijn er nog steeds grote verschillen in de afspraken met de sportverenigingen over exploitatie en beheer van de drie sportparken. Uit de gesprekken is gebleken dat de uitvoering nog niet ter hand is genomen in afwachting van duidelijkheid over de BTW-sportvrijstelling.

Bij punt 2 zouden we ook graag de volgende zin: "Voor sport stimulerende activiteiten wordt alleen een subsidie toegekend voor ", gewijzigd zien in: "Voor sport stimulerende activiteiten worden geen gemeentelijke subsidies beschikbaar gesteld. De inzet van een sportcoach wordt volledig betaald uit een daarvoor aangevraagde rijkssubsidie."

Reactie rekenkamer:

Is conform overgenomen.

Pagina 7, Conclusie

De reden dat er onvoldoende sturing en monitoring plaats kan vinden is dat er nauwelijks middelen zijn om dit te realiseren. Met de beperkte middelen hebben we misschien niet direct inzichtelijk kunnen maken wat we inzetten op het vergroten van de sportparticipatie. Door de aanpassingen van de accommodaties en sportterreinen (bv. kleedkamers GHHC, sportpark de Groenenberg) is de aantrekkingskracht hiervan behoorlijk vergroot. Ook het instandhouden van zwembad het Scharlakenhof draagt zeker bij aan het vergroten van de sportparticipatie. Het niet in zijn geheel meten van toename van sportparticipatie betekent niet dat hiervan geen sprake is. De sportcoach houdt wel bij wat het aantal deelnemers is van de verschillende activiteiten. In zijn overzicht is een toename van deelnemers te zien.

Reactie rekenkamer:

Deel van de tekst is aanvullend opgenomen.

Pagina 8, Doelen

De doelen die in alinea 1 staan vermeld komen overeen met de doelen die in het beleidsplan Sociaal Domein 2017-2020 worden genoemd. Vanuit dit beleidsplan wordt ook gesproken over sport, sportparticipatie en sportstimulering van waaruit de genoemde doelen zijn overgenomen. Wij zouden graag zien dat de bron van de doelen wordt aangegeven anders lijkt het alsof er doelen zijn ontstaan die niet zijn vastgelegd in een beleidsdocument. In de laatste alinea van paragraaf 3.2 staat "In 2018 Dit moet zijn "In 2019...".

Reactie rekenkamer:

Tekst in de rapportage aangevuld en jaartal gewijzigd in "2019".

In 1992 is de vorige sportnota opgesteld. Hierin was de rol van de gemeente voorwaardenscheppend zodat iedere burger naar eigen wens en kunnen kon sporten. Hierin is niets veranderd. We zijn nog steeds bezig om randvoorwaarden te scheppen die sporten mogelijk maakt. Maar we zijn geen initiatiefnemer of inhoudelijk betrokken. Dit is ook het gevolg van de visie op de financiële huishouding van de gemeente, en op de zelfredzame burger etc. Zie ook pagina 12 onder 4.3. Als er een andere visie wordt opgesteld en gedragen dan kan dit maar dat kost geld. Op pagina 15 schrijft u; "Er vinden geen specifieke acties plaats om een betere dekking te realiseren, bijvoorbeeld door het stimuleren van bijzondere activiteiten of evenementen." Dit is nu geen beleid en het kost ook geld (zeker in personele inzet) en het is de vraag of dat opweegt tegen een hogere bezettingsgraad.

Reactie rekenkamer:

De gemeente kan de keuze maken om zelf activiteiten te initiëren dan wel te stimuleren. Dit hoeft niet persé tot hogere netto lasten te leiden. Ook vanuit oogpunt van accommodatiebeheer zou gekeken kunnen worden naar het verbeteren van inkomsten door andere activiteiten binnen te halen zonder dat de gemeente zelf in de uitvoering daarvan actief hoeft te zijn.

We zijn het eens met het advies dat u in de vierde alinea noemt maar zouden graag alle adviezen en conclusies uit het rapport, in een aparte paragraaf/hoofdstuk met constatering en aanbevelingen zien.

Reactie rekenkamer:

Alle conclusies en aanbevelingen staan ook in een afzonderlijk hoofdstuk. Voor technisch wederhoor is dit hoofdstuk weggelaten.

Pagina 8, 3.4 Contractbeheer

Vanuit ons reserveringsstelsel worden 'contracten' afgesloten voor het gebruik en de huur van de binnensportaccommodaties. Door Trip advocaten is bevestigd dat de reservering vanuit het stelsel juridisch als 'contract' mogen worden gezien, De reserveringsbevestiging is daarmee, ook ongetekend, juridisch gezien het contract. Deze reserveringsbevestigingen zitten in ons reserveringsstelsel, wat ons werksysteem is. Het contractbeheersstelsel fungeert als werksoftware voor de verhuur van onder andere buitensportaccommodaties. De getekende exemplaren van deze contracten zitten in het gemeentelijk archief.

Reactie rekenkamer:

Medewerkers wisten niet te vertellen of alle contracten ook daadwerkelijk getekend waren en omdat het hen moeite kost om deze uit het archief te lichten, werd hier ook niet naar omgekeken en wordt gebruik gemaakt van het werkarchief waar de niet-getekende contracten in bewaard worden. Praktisch zou zijn dat in het werkarchief kopieën van de getekende contracten liggen.

Het getekende exemplaar dat u hebt ontvangen betreft een beheersovereenkomst met de Koepel. Deze overeenkomst is zoals u begrijpt door beide partijen ondertekend en is opgeslagen in het gemeentelijk archief.

Reactie rekenkamer:

Klopt.

Pagina 9

De laatste zin op deze pagina zouden wij graag aangepast willen zien. Er is zeker sprake van een interne controle. In de afgelopen 5 jaren is er door de accountant bij de jaarlijkse controle geen op- of aanmerkingen gemaakt over het contractbeheer. Ook voeren wij interne controles uit waaruit geen onvolkomenheden zijn gebleken.

Reactie rekenkamer:

Tekst is enigszins aangepast.

Pagina 10, 4.1 Tariefstelling

Als onderbouwing van de jaarlijkse verhoging van de buitensporttarieven wordt geschreven dat het college destijds streefde naar gelijkstelling van de binnen- en buitensporttarieven. Dit herkennen wij niet maar wel het streven naar marktconforme tarieven.

Reactie rekenkamer:

In de toelichting op de tarievenregeling Buitensportaccommodaties van de gemeente Haren, die officieel gepubliceerd is op 4 juli 2017 via het CVDR (Centrale Voorziening Decentrale Regelgeving) staat onderstaande vermeld:

“Minimaal eens per vijf jaar toetst het college de tarieven aan de relevante markt en de verhouding met de binnensporttarieven en stelt zij de raad voor (indien daartoe aanleiding is) het tarief aan te passen.”

De Tarievenregeling is vastgesteld op 26 oktober 1999, zo blijkt uit de publicatie.

In de rapportage hebben we voor de duidelijkheid de meest recente publicatie aangehaald. In het seizoen 2013 – 2014 zijn de tarieven voor de buitensport extra verhoogd in verband met een te realiseren bezuiniging. De rekenkamer heeft niet kunnen vaststellen dat deze verhoging plaats heeft gevonden nadat er een vergelijking heeft plaatsgevonden tussen de buitensport – en binnensporttarieven. Met andere woorden, we weten niet precies of we dit moment van bijstelling van de tarieven moeten zien in het licht van het besluit zoals verwoord in de genoemde tarievenregeling. Als dit wel als ijkmoment gezien wordt, mag de raad verwachten dat er in 2019 (na vijf jaar) weer een toetsing van de buitensporttarieven zal plaatsvinden.

Pagina 11, 4.2 Eigendom

De reden dat er ten opzichte van 2015 in de eigendomsverhoudingen weinig tot niets is veranderd heeft zoals eerder gezegd te maken met het nog ontbreken van het btw-sportbesluit voor aanleg en onderhoud van sportaccommodaties en sportterreinen (zie raadsbericht 2017-43, d.d. 6 juli 2017).

Reactie rekenkamer:
Is hiervoor al op ingegaan.

Pagina 12

Het omzetten van een kunstgras zandveld in een semi-waterveld bij Harenerholt is niet in 2014 uitgevoerd. Als een semi-waterveld na 10 jaar nog aan de geldende voorwaarden voldoet, wat uit een keuringsrapport moet blijken, dan wordt de vervanging van dit veld uitgesteld. Daarmee wordt ook de investering uitgesteld. Ons advies is daarom om in de eerste alinea bij punt 2 de zin; "Medio 2014 in een semi-waterveld' te schrappen.

Reactie rekenkamer:
Tekstwijziging overgenomen.

Het is ons onduidelijk wat met de zin "Twee accommodaties (sporthal en zwembad, voorheen één complex) zijn na privatisering van de exploitatie weer in beheer teruggedaan naar de gemeente", wordt bedoeld. Optisport is als exploitant destijds teruggetreden waarna de gemeente dit onderdeel weer terug heeft gekregen.

Reactie rekenkamer:
Tekst is ter verduidelijking aangepast.

Door de inzet van vrijwilligers kon de functie van het zwembad worden gehandhaafd. De gemeenteraad heeft ingestemd met deze constructie en daarmee ook met de risico's die dit voor de kwaliteit van het onderhoud van het pand met zich mee kan brengen.

Reactie rekenkamer:
Tekst is aangevuld.

In de laatste zin van paragraaf 4.2 staat een bedrag vermeld van € 545.00. Dit moet zijn 545.000.

Reactie rekenkamer:
Akkoord.

Pagina 12, 4.3 Exploitatie- en beheer

Onderaan deze bladzijde staat vermeld dat de beheertaken voor sportpark "De Koepel" tot op detailniveau zijn uitgewerkt. Met hen heeft de gemeente dan ook een beheersovereenkomst afgesloten. Dit is ook het geval voor sportpark "Harener Holt" waar hockeyvereniging GHHC speelt. Hiermee heeft de gemeente ook een overeenkomst. De uitwerking van de beheertaken van sportpark de Koepel is gedaan om de huidige situatie in verdeling van de beheertaken inzichtelijk te maken. Dit kan echter niet als voorbeeld voor de overige buitensportaccommodaties worden gebruikt omdat we nog in afwachting zijn van het btw-sportbesluit. De beheervormen zijn verschillend. Afhankelijk van de rol die de gemeente heeft tot de sportvereniging heeft de gemeente geen directe zeggenschap over welke beheervorm wordt gekozen. Dit is de verantwoordelijkheid van de sportverenigingen.

Reactie rekenkamer:
Ter kennisneming aangenomen.

Voor alle duidelijkheid geven wij hierbij aan dat beide tennisverenigingen, in Haren en in Glimmen, volledig zijn geprivatiseerd.

Reactie rekenkamer:
Ter kennisneming aangenomen.

Pagina 13

In de eerste alinea refereert u aan het "Sportbesluit". In juli 2017 heeft het college de gemeenteraad geïnformeerd over de risico's die dit besluit met zich meebrengt. Wij zouden graag zien dat u in deze alinea naar dit raadsbericht verwijst (raadsbericht 2017-43, d.d. 6 juli 2017).

Reactie rekenkamer:
Opmerking in tekst overgenomen.

Pagina 13, 4.4. Overig

De controle op de interne en externe tarieven, en of dit overeenkomt met de doelstellingen en afspraken, worden door interne controles en door de accountant gecontroleerd.

Reactie rekenkamer:

Tekst is enigszins aangepast, maar opmerking is niet overgenomen.

De vraag wordt gesteld waarom sporters die in een andere gemeente wonen tegen dezelfde voorwaarden als sporters uit Haren gebruik kunnen maken van door de gemeente gefinancierde accommodaties. De plaats waar volgens de Kamer van Koophandel de vereniging is ingeschreven is bepalend voor het bepalen van het tarief. Niet georganiseerde huurders betalen een extern tarief.

Reactie rekenkamer:

Tekst enigszins aangepast.

De gemeente heeft geen zicht op waar de leden wonen van de verschillende buitensportverenigingen. Die kunnen ook in Groningen wonen. Dit kan ook het geval zijn als men lid is van een Harense binnensport- vereniging. Deze conclusie in het rapport zouden wij dan ook graag aangepast willen zien.

Reactie rekenkamer:

De rekenkamer constateert dat de gemeente voorzieningen financiert die mede door niet-Harense leden worden benut. De tekst wordt derhalve niet aangepast.

Volgens u werken wij niet volgens een 'businessplan'. Volgens ons biedt de begroting, onze meerjarenonderhoudsplannen (MJOP) voldoende om van een businessplan te spreken.

Reactie rekenkamer:

Deze mening deelt de rekenkamer niet.

In de laatste alinea wordt de jaarrekening van twee private beheerstichtingen genoemd. Graag zouden we willen weten welke dit zijn. Ook vragen wij ons af wat u met de tekst; "Het risico van beheerstichtingen ligt..., volledig behoeven te worden verantwoord."

Reactie rekenkamer:

In de laatste alinea wordt niet verwezen naar de twee eerder genoemde private beheerstichtingen. Eerder in de tekst worden s twee voorbeelden gegeven. In de laatste alinea wordt gedoeld op beheerstichtingen die verantwoording dienen af te leggen aan de gemeente. Deze laatste zin voegen wij toe in de tekst.

Pagina 14, 5.1 Directe subsidies

Bij paragraaf 5.1 noemt u in de tweede alinea dat medewerkers van de Externe Dienstverlening Ruimtelijk Domein worden ingezet bij de organisatie van sportevenementen. Wij stellen voor dit te vervangen door 'de gemeente'.

Reactie rekenkamer:

Akkoord.

In de derde alinea noemt u de onzekerheid van het voortbestaan van de sportcoach vanaf medio 2018. Voor de voortzetting van de regeling zijn vooralsnog geen mogelijkheden, ook door het wegvallen van de subsidie voor het vakonderwijs lichamelijke opvoeding op de basisscholen. Het is aan de nieuwe gemeenteraad om hierin keuzes te maken.

Reactie rekenkamer:

Wellicht moet de keuze nog door huidige raad gemaakt worden om tijdig een eventuele inzet van de sportcoach mogelijk te maken.

In de laatste alinea van paragraaf 5.1 zouden wij de laatste zin graag aangepast willen hebben in; "In 2012 was er bij de vaststelling van de Sportnota door de raad nog een budget van 50.000,- beschikbaar voor sport en sportstimulering. Na twee bezuinigingsoperaties is dit budget weggevallen."

Reactie rekenkamer:

Tekst is aangevuld met de opmerking dat het aanpassen van het budget niet geleid heeft tot een herziening van de beoogde doelstellingen.

Pagina 15, 5.1 Directe subsidies

Boven de figuur 2.1 staan dat de kosten voor het in stand houden van het zwembad en de gemeentelijke binnen- en buitensportaccommodaties C 980.845 zijn. Opvallend en volgens ons onjuist is dat dit bedrag inclusief de jaarlijkse

dotaties is. In de daaropvolgende zin spreekt u namelijk over het feit dat er geen rekening is gehouden met de jaarlijkse dotatie groot onderhoud.

Reactie rekenkamer:

Tekst en cijfers waren inderdaad niet met elkaar in overeenstemming en zijn aangepast.

Net onderaan figuur 2.1 staat dat het de laatste jaren niet is voorgekomen dat sportverenigingen hun verplichtingen niet na konden komen. Het zwembad Scharlakenhof vormt hierop een uitzondering.

Reactie rekenkamer:

De tekst is aangescherpt en toegespitst op de financiële verplichtingen.

Pagina 15, 5.3 Dekkingspercentage sportaccommodaties

In deze paragraaf staat geschreven dat er geen specifieke acties plaats vinden om een betere dekking te realiseren, bijvoorbeeld door het stimuleren van bijzondere activiteiten of evenementen. Hier zouden wij graag de inzet van de sportcoach aan toe willen voegen.

Reactie rekenkamer:

In ons onderzoek is niet gebleken dat de sportcoach wordt ingezet om de bezetting van sportaccommodaties te verbeteren.

Pagina 16

In de derde alinea staat dat de dekking uit inkomsten bij sportpark de Koepel hoger zijn dan bij sportpark de Groenenberg. Dit verschil wordt, zoals eerder vermeld, verklaard doordat het Harens Lyceum gebruik maakt van de sportvelden bij sportpark de Koepel en hiervoor een interne gebruikersvergoeding betaald van bijna e 22.600. Bij de berekening op deze pagina zijn volgens ons niet de kosten bepalend maar vooral het aantal leden van de desbetreffende sportverenigingen. Daar heeft de gemeente geen directe invloed op en dat is dan ook verenigingsbeleid.

Reactie rekenkamer:

De gemeente heeft wel een keuze om kleine of grote verenigingen op verschillende wijze te faciliteren dan wel (indirect) te subsidiëren.

In de berekening noemt u ook de tennisvereniging Glimmen. Deze vereniging is zoals gezegd volledig geprivatiseerd en daarvoor maakt de gemeente geen onderhoudskosten.

Reactie rekenkamer:

Indien de leden van de tennisvereniging Glimmen niet meegeteld worden dan zijn de kosten per lid 30% hoger dan in de rapportage vermeld staat.

Tussen de buitensportaccommodaties is volgens u een groot verschil in de bijdrage per lid voor de voorzieningen. Wij vragen ons af of dit wordt veroorzaakt door de reden die u noemt, namelijk dat voor een kunstgrasveld dezelfde huur wordt gevraagd als voor een grasveld.

Reactie rekenkamer:

Een kunstgrasveld kan intensiever bespeeld worden, waardoor een vereniging minder velden nodig heeft dan als er sprake is van grasvelden.

Het toerekenen van de kapitaal- en exploitatielasten van de gymzalen aan onderwijs en sport zal van invloed zijn op het bedrag per lid van de vereniging.

Reactie rekenkamer:

Dat verwacht de rekenkamer ook in enige mate. De verdeling van de verschillende kostensoorten zou ongeveer 50/50 moeten plaatsvinden. Doordat de informatie over de onjuiste toerekening pas bij de rekenkamer is binnengekomen na afronding van onze rapportage is deze niet meer verwerkt.

In bijlage 6.3 Overzicht maatschappelijke vastgoed sport

In het overzicht zouden we alle gebouwen onder de juiste organisatie willen zien. Bij sportpark De Koepel hoort de berging, het kleedgebouw van VV Gorecht, VV Haren en ATC'75. Ditzelfde geldt voor sportpark Harener Holt waaronder het kleedgebouw van GHHC van.

Reactie rekenkamer:

Is conform aangepast.

Onze algemene opmerking is dat wanneer er kosten, eigendomsverhoudingen en subsidies gelijk getrokken moeten worden ook een sluitend systeem moet worden ingezet om dit te controleren. Hiervoor moet personeel worden ingezet en rijst de vraag of dit tot eenzelfde bijdrage per lid leidt. Uit uw rapport is af te leiden dat dit een enorme, zo niet onmogelijke, klus is. Verenigingen bestaan grotendeels uit vrijwilligers. Bij de ene vereniging is hun rol en inzet groter dan bij de andere. De gemeente wil hierin niet sturend maar faciliterend zijn. De vraag is of het erg is dat niet alles uniform is vormgegeven, een groot aantal zaken is historisch zo ontstaan. Daarbij is 'maatwerk, eigen kracht, ontschotting, ontjuridisering en integraliteit' het huidige kader waarbinnen de overheid haar rol neemt.

Reactie rekenkamer:

In hoeverre hierdoor kosten voor de gemeente en inspanningen door de sportverenigingen zullen toenemen, kan de rekenkamer in dit bestek van het onderzoek niet beoordelen. Nu lijkt dat vooral de historie met een vereniging bepalend is voor de relatie met de gemeente en niet een duidelijke visie van de gemeente op de relatie met de sportverenigingen.

Hoogachtend,

Rekenkamer Haren

10. Bijlagen

10.1 Normenkader (toelichting) en deelvragen

Beleidsontwikkeling

- Er zijn heldere en eenduidig geformuleerde doelstellingen.
- Binnen het sportbeleid worden specifieke doelgroepen op een logische en consistente wijze onderscheiden.
- De bijdrage van de beleidsinstrumenten aan de realisatie van de beleidsdoelen is onderbouwd.
- Met sportverenigingen, onderwijs en andere stakeholders worden duidelijke afspraken gemaakt met betrekking tot de bijdrage aan door de gemeente gestelde doelen.

Doeltreffendheid

- Doelen zijn eenduidig en SMART geformuleerd.
- De doelen in de nota zijn vertaald in de begroting en jaarplannen van de afdeling.
- De gemeente monitort of de gestelde doelen worden behaald.
- Er is een logisch en effectief verband tussen de grondslagen waarop subsidie wordt toegekend, de beoogde output van de gesubsidieerde activiteiten en de door de gemeente gestelde beleidsdoelen op het gebied van sport.

Besteding van middelen en doelmatigheid

- Er is een helder en consistent beeld van de inzet van middelen, de uit te voeren beleidsactiviteiten, de beoogde uitkomsten van het beleid in de vorm van prestaties en de doorwerking in de vorm van beleidseffecten.
- De inzet van middelen leidt tot een inzichtelijke en onderbouwde verdeling over verschillende doelgroepen en verenigingen.
- Er is flexibiliteit bij de inzet van middelen waarbij ingespeeld kan worden op initiatieven van inwoners en kansen die zich voordoen.
- De afspraken over onderhoud en gebruik van de buitensportaccommodaties zijn vastgelegd in schriftelijke overeenkomsten en er is daarbij sprake van uniformiteit.
- Er is eenduidigheid in tariefstelling voor resp. de buiten- en binnensportaccommodaties.

Sturing

- De gemeente heeft uitvoeringsplannen en concrete acties geformuleerd om beleidsdoelstellingen te realiseren.
- De raad beschikt over heldere en transparante informatie om de voortgang van de vooraf gestelde doelen en de besteding van de middelen te toetsen.
- De gemeente benut monitoringsgegevens en evaluaties voor (tussentijdse) besluitvorming over voortgang of bijsturing van beleid.
- Het college rapporteert volgens gemaakte afspraak aan de raad en doet dat transparant, juist, tijdig en volledig.
- De raad wordt op beslismomenten op transparante wijze en op basis van volledige informatie in de gelegenheid gesteld om op basis van alternatieven tot keuzes te komen.

Toekomstbestendigheid

- Het beleid speelt in op de te verwachten demografische ontwikkeling in Haren en op de ontwikkelingen in de samenleving, de sportmarkt en binnen het sociaal domein.
- De gemeente kent een investeringsplan en een meerjarig onderhoudsplan voor sportaccommodaties.

Deelvragen afgeleid van de onderzoeksvraag

Vragen – beleidsinhoudelijk/financieel:

Welke doelen beoogt de gemeente te behalen met het stimuleren en faciliteren van sport(voorzieningen)?

1. Welke componenten kent het budget en wat is de omvang per onderdeel? Hoe heeft het budget zich ontwikkeld in de jaren 2012-2017?
2. Op welke wijze komt het totale budget voor sport tot stand en welke afwegingen (gemaakt in heden of verleden) liggen daaraan ten grondslag?
3. Welke criteria worden gehanteerd bij het doen van uitbreidings – en vervangingsinvesteringen voor de verschillende typen sportaccommodatie?
4. Worden er exploitatiesubsidies toegekend aan verzelfstandigde sportvoorzieningen en zo ja, wat is de (jaarlijkse) bijdrage en uit welke componenten bestaat deze bijdrage?
5. In welke mate zijn de tarieven voor de accommodaties kostendekkend?
6. Welke middelen komen ten goede aan welke sportvereniging of aan welke andere organisator van sportactiviteiten?
7. Hoe wordt bepaald welke sportevenementen en sportstimuleringsactiviteiten financieel ondersteund worden?
8. Is bekend hoeveel mensen sport beoefenen in en buiten clubverband?
9. Wat zijn de kosten per hoofd van de bevolking en per lid van een sportvereniging?

Vragen – Monitoring en verantwoording:

1. Hoe vindt monitoring van het bereiken van beoogde doelen plaats?
2. Door wie wordt de monitoring uitgevoerd?

Vragen - Rol en taak raad:

1. Op welke wijze geeft de raad uitvoering aan haar rol (kaderstellend en controlerend)?
2. Welke instrumenten heeft de raad gehanteerd om deze rol adequaat in te vullen?
3. Welke verantwoordingsinformatie ontvangt de raad; op welke wijze (proces en inhoud) wordt de raad geïnformeerd en wat is vanuit de raad in de onderzoeksperiode ondernomen om relevante informatie te verkrijgen?

10.2 Namenlijst geïnterviewde personen

Mevrouw H. Ensing

De heer J. Fokkens

Mevrouw J. Oomen

De heer H. Rausch

De heer P. Smid

De heer R. de Waard (directeur Huis voor de Sport Groningen)

10.3 Overzicht sportaccommodaties

<i>cursief = onbebouwd</i> Accommodatie	Accommodatie	Adres	Plaats	Gebruikers
Maatschappelijke organisaties				
Sport (<i>cursief: onbebouwde accommodaties</i>)				
1a	<i>Sportpark De Koepel (terrein)</i>	<i>Scharlakenlaan 34</i>	<i>Haren</i>	<i>vv Haren en vv Gorecht</i>
1b	Berging sportpark de Koepel	Scharlakenlaan 34	Haren e	Zernike college en ATC'75
1c	Kleedgebouw VV Haren	Scharlakenlaan 30	Haren	vv Haren
1d	Kleedgebouw ATC '75	Scharlakenlaan 32	Haren	ATC'75
1e	Kleedgebouw VV Gorecht	Scharlakenlaan 24	Haren	vv Gorecht
2	<i>Sportpark Harener Holt</i>	<i>Kerklaan 35</i>	<i>Haren</i>	<i>GHHC</i>
2a	Kleedgebouw GHHC Harenerholt	Kerklaan 35	Haren	GHHC
3	<i>Sportpark De Groenberg</i>	<i>Markeweg 4</i>	<i>Glimmen</i>	<i>vv Glimmen</i>
3a	Kleedgebouw VV Glimmen	Markeweg 4	Glimmen	vv Glimmen
4	<i>Sportterrein Tjiborg</i>	<i>Tjiborgsteeg</i>	<i>Onnen</i>	<i>Stichting De Tjiborg</i>
5	<i>Sportcomplex SBS Noordlaren (skeeler-/ijsbaan)</i>	<i>Zuidlaarderweg 60</i>	<i>Noordlaren</i>	<i>Stichting Beheer Sportvelden (SBS) Noordlaren</i>
Sport en onderwijs				
6	Dojo Oude Brinkweg	Oude Brinkweg 12a	Haren	Diverse sportverenigingen en bewegingsgroepen, m.n. judoschool Renshu
7	Sport- en spelzaal De Bam	Bamshorn 2	Haren	Diverse sportverenigingen (hoofdgebruiker volleybalvereniging Stentor), diverse scholen
8	Gymzaal Het Buut	Hemsterhuislaan 8	Haren	Diverse sportverenigingen en bewegingsgroepen, diverse scholen
9	Gymzaal De Meet	Mellenssteeg 18	Haren	Diverse sportverenigingen en bewegingsgroepen, diverse scholen
10	Gymzaal De Groenberg	Markeweg 17	Glimmen	Diverse sportverenigingen en

				bewegingsgroepen , diverse scholen
11	Sporthal Scharlakenhof	Geertsemaweg 3B	Haren	Diverse sportverenigingen, diverse scholen
Erfpacht - gebouwd				
12	Zwembad Scharlakenhof	Geertsemaweg 3A	Haren	Stichting Zwembad Scharlakenhof
Erfpacht - grond				
13	<i>Grond clubgebouw St. Onderwatersport</i>	<i>Geertsemaweg 3C</i>	<i>Haren</i>	<i>Stichting Onderwatersport Haren</i>
14	<i>Grond accommodatie TC Haren (gedeeltelijk)</i>	<i>Oosterweg 86</i>	<i>Haren</i>	<i>Stichting Exploitatie Tennispark Haren</i>
15	<i>Grond accommodatie TC Glimmen</i>	<i>Markeweg 4A</i>	<i>Glimmen</i>	<i>TC Glimmen</i>

10.4 Lijst van sportverenigingen die gebruikmaken van accommodaties

- ❖ Atletiekvereniging ATC
- ❖ CSV Voorwaarts
- ❖ De Blauwe Ruiters
- ❖ GHHC
- ❖ H.B.C. 68
- ❖ HSV
- ❖ H.S.V. Basketbal
- ❖ SV Glimmen
- ❖ TSH - Tennis - en Squashclub Haren
- ❖ Volleybal vereniging Stentor
- ❖ VV Glimmen
- ❖ VV Gorecht
- ❖ Zaalvoetbalvereniging DAKO
- ❖ Herenvolleybalclub VCH
- ❖ TV Glimmen
- ❖ Zc Haren
- ❖ AKWAAK Haren

10.5 Tarievenregeling Buitensportaccommodaties

CVDR

Officiële uitgave van Haren.

Nr.
CVDR97073_1
4 juli
2017

Tarievenregeling Buitensportaccommodaties

DE RAAD DER GEMEENTE HAREN,
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van Haren d.d. 26 oktober 1999, nr. 107;
gelet op artikel 149 van de Gemeentewet;

b e s l u i t:

vast te stellen de navolgende verordening:

Tarievenregeling Buitensportaccommodaties

Artikel 1 Werkingssfeer

Onder de werkingssfeer van deze verordening worden gerekend de navolgende sportparken:

Sportpark Oosterweg	:	vaste gebruiker de voetbalvereniging Gorecht
Sportpark Onnerweg	:	vaste gebruiker de voetbalvereniging Haren en de atletiekvereniging A.T.C.'75
Sportpark de Groenenberg	:	vaste gebruiker de voetbalvereniging Glimmen.

Eén en ander is nader aangeduid in de bijgevoegde situatietekeningen.

Artikel 2 Begripsomschrijvingen

Gebruiker	:	De sportvereniging die als vaste gebruiker van het sportpark staat vermeld of een andere gebruiker die met toestemming van de gemeente gebruik maakt van het sportpark.
Sportveld	:	De speelvelden en het trainings- c.q. oefenveld.

Artikel 3 Verantwoordelijkheden

- 1 De gebruiker wordt geacht zich te onderwerpen aan de in deze verordening opgenomen bepalingen c.q. voorschriften ten aanzien van het gebruik van het betreffende sportpark.
- 2 Het onderhouden van de sportvelden, inclusief de vaste doelen, alsmede de omheiningen, vangnetten, beplantingen, toegangshekken en eventuele bestrating rondom de speelvelden geschiedt door en voor rekening van de gemeente.
- 3 Het aanschaffen en onderhouden van los spel- en trainingsmateriaal komt ten laste van de gebruiker.
- 4 Het treffen van wedstrijdvoorbereidende voorzieningen op de sportvelden voor het beoefenen van een sport is voor rekening van de gebruiker.
- 5 Bij eventuele ingebruikgeving aan derden blijft voor de gemeente de in artikel 1 genoemde vaste gebruiker voor de duur van de ingebruikgeving verantwoordelijk voor de nakoming van de in de onderhavige regeling opgenomen verplichtingen c.q. voorschriften.

Artikel 4 Verplichtingen gebruiker

- 1 De gebruiker is verplicht burgemeester en wethouders onverwijld op de hoogte te stellen van schade, welke aan de sportvelden dreigt te ontstaan of reeds is toegebracht. Door de gemeente kan verzocht worden dit schriftelijk te bevestigen.
- 2 Het is een taak van de gebruiker om het sportpark periodiek te zuiveren van alle papier en andere klein afval.
- 3 De gebruiker dient er op toe te zien, dat de sportvelden dusdanig worden gebruikt dat een gelijkmatig gebruik wordt bevorderd en een te zware belasting van bepaalde sportvelden wordt voorkomen.
- 4 Zonder toestemming van burgemeester en wethouders is het de gebruiker niet toegestaan de sportvelden voor andere dan normale sportdoeleinden te gebruiken.
- 5 Het is verboden opstellen, in welke vorm dan ook, te plaatsen op de sportvelden zonder toestemming van burgemeester en wethouders.
- 6 Het is de gebruiker verboden onderhoudswerkzaamheden te verrichten of te laten verrichten aan de sportvelden zonder toestemming van burgemeester en wethouders.
- 7 De gebruiker ziet erop toe dat na afloop van de laatste wedstrijd de doelnetten worden verwijderd c.q. opgehangen ten behoeve van het maaiwerk. Om diezelfde reden dienen de losse doelen op de daarvoor bestemde plaats te worden vastgelegd.

Artikel 5 Bepaling bespeelbaarheid

- 1 De beslissing omtrent de bespeelbaarheid van de sportvelden berust bij de daartoe door de betreffende sportbond aangewezen consul of official tenzij de daartoe aangewezen gemeente-ambtenaar het betreffende sportveld niet bespeelbaar acht als gevolg van weersomstandigheden, of nodig geachte werkzaamheden aan een veld.
- 2 Indien het sportveld wordt afgekeurd mag onder geen voorwaarde het sportveld op die tijd worden gebruikt.
- 3 Burgemeester en wethouders hebben het recht de toegang tot de sportvelden af te sluiten. Deze beslissing zal alleen genomen mogen worden na voorafgaand overleg met de gebruiker.
- 4 Indien op een sportpark de bespeelbaarheid niet wordt beoordeeld door een consul of official, wordt hieromtrent een beslissing genomen door de bovengenoemde gemeente-ambtenaar in overleg met een door de gebruiker aangewezen persoon.
- 5 Jaarlijks wordt in onderling overleg met de verschillende (vaste) gebruikers de zomersluiting voor de sportvelden in verband met een noodzakelijke rust- en onderhoudsperiode vastgesteld.

Artikel 6 Gebruiksrecht

- 1 Burgemeester en wethouders houden zich het recht voor om in bijzondere gevallen en bij bijzondere gelegenheden, na voorafgaand overleg met de gebruiker, over de sportvelden en kleedruimten hetzij geheel, hetzij gedeeltelijk te beschikken of aan derden in gebruik te geven.
- 2 De schoolsport heeft in principe overdag, behalve op zaterdag en zondag, vrije toegang tot de sportvelden en kleedaccommodaties. Tijdens dit gebruik is de desbetreffende vakleerkracht verantwoordelijk.

Artikel 7 Aansprakelijkheid

- 1 De gebruiker is aansprakelijk voor de schade, ontstaan anders dan door normaal gebruik, aan de sportvelden gedurende degebruiksuren.
- 2 De gemeente is niet verantwoordelijk voor de op het sportpark aanwezige eigendommen van de gebruiker(s) en is niet aansprakelijk voor enige beschadiging of verlies van die eigendommen.

Artikel 8 Plaatsing reclameborden

- 1 Het is de gebruiker toegestaan dat er reclameborden rond de speelvelden worden geplaatst.
- 2 De reclameborden dienen zodanig te worden aangebracht, dat zij geen gevaar, schade en hinder voor de directe omgeving opleveren en geen belemmering vormen voor te verrichten onderhoudswerkzaamheden.

Artikel 9 Algemeen

- 1 Alle voorschriften en instructies door of vanwege burgemeester en wethouders gegeven dienen onmiddellijk en strikt te worden opgevolgd.
- 2 Burgemeester en wethouders en de door hen aan te wijzen ambtena(ar)(en) hebben te allen tijde vrije toegang tot de sportparken.
- 3 In alle gevallen waar deze Regeling niet in voorziet, beslissen burgemeester en wethouders.

Artikel 10 Tarievenstelsel

- 1 De gemeente brengt aan de vaste gebruikers, genoemd in artikel 1, per verenigingsboekjaar een tarief in rekening voor het beschikbaar stellen van het desbetreffende sportpark. Het verenigingsboekjaar loopt van 1 juli tot en met 30 juni.
- 2 Het in rekening brengen van dit tarief vindt plaats op basis van aan de betreffende gebruiker ter beschikking staande sportvelden.
- 3
 - a. Het tarief voor het gebruik wordt jaarlijks op 1 juli aangepast door het college aan de meerjarige nominale ontwikkeling van de lonen en prijzen, zoals geraamd door het Centraal Planbureau en vertaald door de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken in de september-circulaire betreffende het Gemeentefonds van het voorgaande jaar en daaruit de index van het lopend jaar.
 - b. De verhouding tussen de loon- en prijsgerelateerde kosten bij de gemeente worden vastgesteld op 25% voor de loongevoelige component en 75% voor de prijsgevoelige component. Het op grond van het gestelde onder a. en b. tot stand gekomen tarief wordt naar beneden afgerond op hele euro's.
 - c. Minimaal eens per 5 jaar toetst het college de tarieven aan de relevante markt en de verhouding met de binnensporttarieven en stelt zij de raad voor (indien daartoe aanleiding is) het tarief aan te passen.
- 4 De kosten voor het gebruik worden voor 1 juli van elk kalenderjaar in rekening gebracht bij de vaste gebruikers van de sportvelden.
- 5 Voor 1 januari van elk kalenderjaar dienen de gebruikers de bij hen in rekening gebrachte kosten voor het gebruik aan de gemeente te betalen.

-
- 6 Indien debetaling niet op niet tijdig plaats heeft gevonden kan de toegang tot de sportvelden worden ontzegd.
 - 7 Gebruiker mag de sportvelden onder haar verantwoordelijkheid aan derden in gebruik geven voor incidentele veldsportactiviteiten (bijvoorbeeld voetbalwedstrijden) en hiervoor een vergoeding vragen. Voor het gebruik van de sportvelden door derden voor structurele veldsportactiviteiten en alle andere doeleinden, moet met de gemeente worden overlegd, alvorens afspraken worden gemaakt.

Artikel 11

- 1 Deze verordening kan worden aangehaald als Tarievenregeling Buitensportaccommodaties.
- 2 Deze verordening treedt in werking met ingang van 1 juli 2000.
- 3 Met ingang van de in lid 2 genoemde datum vervallen alle alsdan geldende besluiten ten aanzien van het gebruik van buitenveldaccommodaties.

Haren, 29 november 1999.

De raad voornoemd,

w.g. mw. N.E. Gerritsma

w.g. mr. E.M. van Koldam.

1e wijziging 26 april 2004